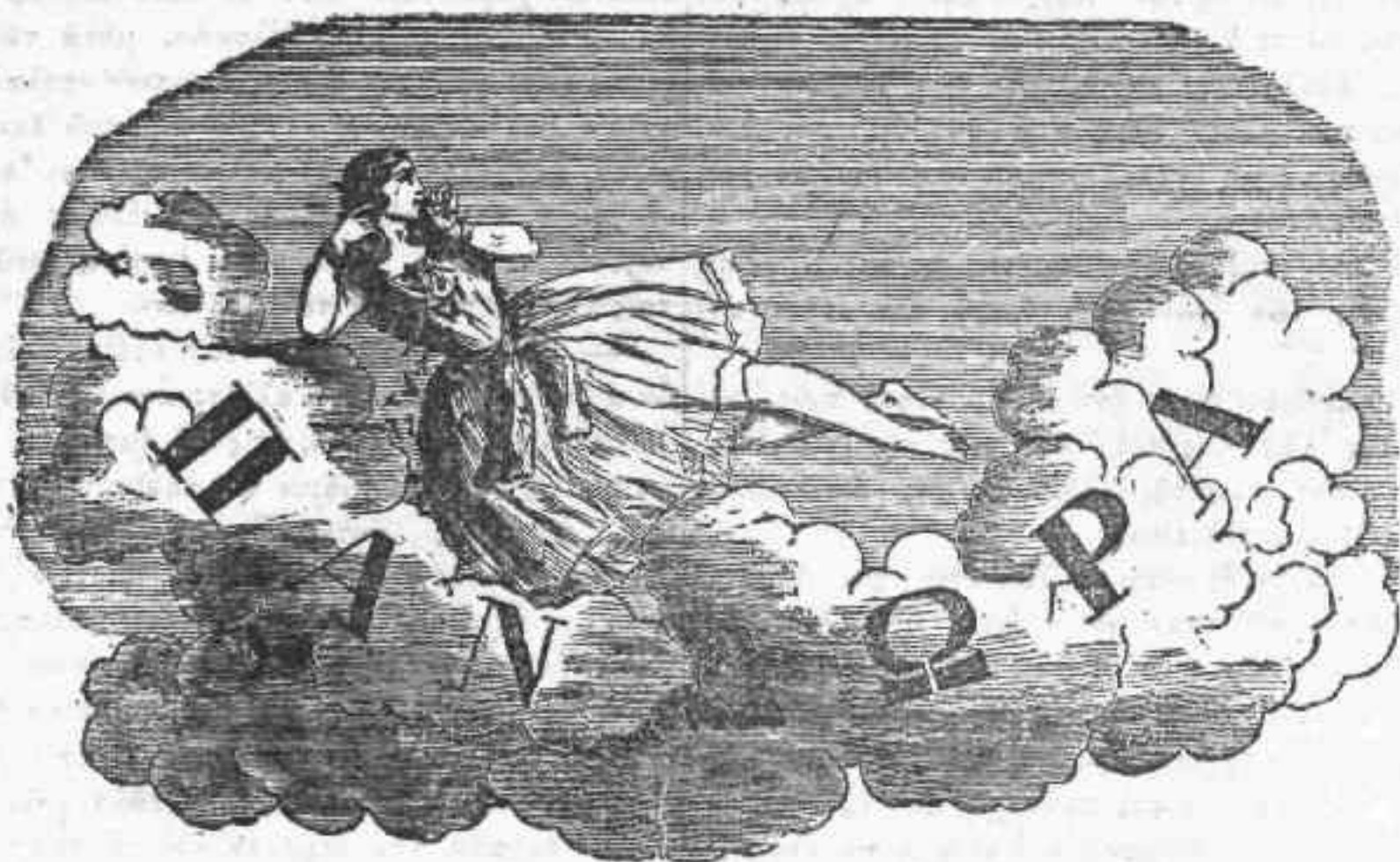

1 ΔΕΚΕΜΒΡ. 1852.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

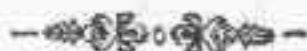
ΦΥΛΛ. 65.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

—ο—

Επειδὴ ἐξέλιπεν ἀπὸ τὸ Γραφεῖον τῆς Πανδώρας ὁλόκληρος ὁ τόμος τοῦ πρώτου ἔτους αὐτῆς, ὅσοι ἔχοντες τοιοῦτους εὐχαριστοῦνται νὰ τοὺς πωλήσωσιν, ἅς τοὺς στείλωσιν εἰς αὐτό· καὶ ἐὰν μὲν ἦναι πολὺ μεταχειρισμένα τὰ φυλλάδια θέλουσι λάβει ἀνὰ δρ. 8. τὸν τόμον, ἐὰν δὲ μετρίως, ἀνὰ 10.

Τὸ γραφεῖον τῆς Πανδώρας ἀγοράζει προσέτι καὶ τὰ ὑπὸ Στοιχ. Β. καὶ Γ. φυλλάδια.

ΤΟ

ΦΡΟΥΡΙΟΝ ΒΕΡΔΥΝΟΝ.

Κατὰ Φρειδερίκον Σουλιέ.

Πόσον τρομερὸς ὁ χεῖμαρος τῆς ὀχλαγωγικῆς ὁρμῆς, καὶ πόσον, πάντα χαλινὸν ἀποπτύων, φέρεται πολλάκις πρὸς τὰ φρικωδέστερα τῶν ἐγκλημάτων, καὶ ὅταν ἀκόμη σεβασμίαν καὶ ἱερὰν ἔχῃ τὴν ἀφορμὴν, ἀποδεικνύουσι μεταξὺ μυρίων ἄλλων πα-

ραδειγμάτων καὶ τὰ ἐν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ ἑκατοντατηρίδι ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας πραχθέντα φρικώδη ἐγκλήματα.

Κατὰ τὰ 1320 γενικὴ ἦν ἡ ὁρμὴ πρὸς τὰς σταυροφορίας, καὶ ἐν ᾧ οἱ ἱππῶται καὶ τὸ μάχιμον τοῦ ἔθνους ὀπλίζοντο πρὸς τὴν μακρὰν ἐκστρατεῖαν, συγχρόνως στρατὸς ὁλόκληρος ποιμένων καὶ δούλοπαροίκων συνεκροτεῖτο καθ' ἅπασαν τὴν Γαλλίαν, καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Παστουρώ ἢ Ποιμενίσκων, διέτρεχον αὐτὴν πανδηαὶ κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις μετὰ παιδῶν καὶ γυναικῶν, ἐπὶ προφάσει μὲν τοῦ ν' ἀπελθῶσιν εἰς τοὺς ἱεροὺς τόπους καὶ νὰ τοὺς ἐλευθερώσωσιν, ἀληθῶς δὲ ἄγοντες καὶ φέροντες, σπάζοντες καὶ λεηλατοῦντες τοὺς εἰρηνικοὺς κατοίκους τῶν πόλεων δι' ὧν διέρχοντο, καὶ ὅσαι ἡ πιστεύουσαι αὐτοῖς τοῖς ἡνοίγον τὰς πόλεις των, ἢ δὲν ἐδύναντο ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὰς λεηστρικὰς τῶν δυνάμεις. Ἐπειδὴ δὲ εἰς πᾶν ἐγκλημα ἔχουσιν ἀνάγκην προσλήματος καὶ αὐτοὶ οἱ θηριωδέστεροι τῶν ἀνθρώπων, οἱ Ποιμενίσκοι εἶχον παραδεχθῆ ὡς σύνθημα τὴν ἐξολόθρευσιν τῶν Ἰσραηλιτῶν, διότι, ἐπὶ τούτων τῶν ἀπίστων ἡ νίκη ἦτον ἀπονωτέρα καὶ ἀσφαλεστέρα ἢ ἐπὶ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ. Καὶ ἤρχιζον μὲν ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἅμα ἤρχιζεν ἡ διαρπαγὴ καὶ ἀνθρωπὴ μίας πόλεως, ἅμα ἐξέπτετο παρ' αὐτοῖς ἡ δίψα τοῦ φόνου, ἅμα ἐξεδακχρόντο ὑπὸ τῶν ὀργίων τούτων τῆς σφαγῆς καὶ τῆς πυρπολήσεως, τότε δὲν τοῖς ἤρκει πλέον τῶν ἰουδαίων ὁ χρυσὸς καὶ τὸ αἷμα, καὶ τότε καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐπιπτον ἐπίσης θύματα τῆς λύσσης τῶν αἰ-

μοβόρων τούτων θηρίων. Καί τὸ κακὸν ἐχώρει ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὁ Βερνάρδος Γιώνης, μέγας ἱεροδίκης τῆς Τουλούσης, καὶ ἐχθρὸς τῶν Ἰουδαίων ἁσπονδός, προσέτρεπεν ὅμως ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος τοῦ χριστιανοῦ νὰ μὴ ἐγκαταλείπῃ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τοὺς Ποιμενίσκους.

— Προσέχετε! ἔλεγεν· εἰς τὰς τέγρεις ἡ γαῖσις τῆς σαρκὸς τῶν ζώων διδὲι ὄρεξιν διὰ σάρκα ἀνθρώπων.

Οἱ Ποιμενίσκοι εἶχον ἤδη σφάζει ὅλους τοὺς Ἰουδαίους τῆς Ἀλβανίας καὶ ὅλους τοὺς τῆς Τουλούσης, καὶ ἠπειλοῦν τοὺς τῆς Ναρθόνης, τῆς Καρκασσόνης καὶ τοῦ Μοντεπελλιέρου.

Οἱ δυστυχεῖς δὲ οὗτοι, βλέποντες τὸν θάνατον ἐπερχόμενον, ἠθέλησαν νὰ σωθῶσι διὰ τῆς φυγῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ θύρα αὕτη τῆς σωτηρίας ἦν αὐτοῖς κλεισμένη, διότι, ἐν ᾧ μυριάδες Ποιμενίσκοι προυχώρουν, στρατὸν ἀποτελοῦντες πυκνὸν, συγχρόνως ἀνεφύοντο οὕτως εἰπεῖν καὶ πανταχοῦ ἐκ τῆς γῆς, ὅλου τοῦ τόπου οἱ ποιμένες καὶ οἱ ἀγύρται ἐλάμβανον τῶν ληστρικῶν τούτων σωμάτων τὸν χαρακτῆρα, καὶ οὐδεμία συνοδεία ὁποσοῦν μακρὰ καὶ διαρκὴς Ἰουδαίων ἐδύνατο νὰ μεταβῇ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ τὴν πολυκέφαλον ταύτην ὕδραν αἰφνηδίνως ἐγειρομένην ἐμπρὸς τῆς. Ἰδόντες ὅτι δὲν ὑπῆρχε διαφυγὴ, ἐσκέδρησαν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ ἀμύντης. Ἀλλ' εἰ καὶ πολυάριθμοι ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, οὐδαμοῦ ὅμως δὲν ὑπερίσχυε τῶν ἐχθρῶν τῶν κατὰ τὸν ἀρημθόν, καὶ δὲν εἶχον οὔτε πόλιν οὔτε φρούριον πρὸς καταφύγιον, ἢ πρὸς τόπον ἀσφαλούς συναντήσεως. Οὐδε ἐτόλμων δὲ νὰ κυριεύσῃ διὰ τῆς βίας ὁχυρὰν τινα θέτιν, ὅπου νὰ ἐγκαταστηθῶσι μόνον, διότι οὕτω θὰ διήγειρον κατ' αὐτῶν οὐ μόνον τοὺς Ποιμενίσκους ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς λοιποὺς κατοίκους.

Ἐν ταιαύταις δειναῖς περιστάσεσιν ὁ λαὸς οὕτως ἀπέβλεψε πρὸς τὸν Κερδθόν, ὅστις ἦν οἰκειότερος τοῦ Ἀρεως πρὸς τὸν βίαν καὶ πρὸς τὰ ἔθη του. Ἐπρότεινον λοιπὸν εἰς πολλοὺς τῶν προυχόντων νὰ τοὺς δεχθῶσι πανδημῇ καὶ νὰ τοὺς ὑπερασπισθῶσιν ἐντὸς τῶν πόλεων τῶν, ἀντὶ ἀδρυτάτων δόσεων. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐδέχετο, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι εἶχον περιέλθει εἰς τὴν δεινοτάτην τῶν θέσεων, βλέποντες ἑαυτοὺς ἐκτεθειμένους εἰς τὸν μέγιστον τῶν κινδύνων, χωρὶς νὰ δύνανται οὔτε ν' ἀντιστῶσιν εἰς αὐτόν, οὔτε νὰ διαφύγῃσι. Συνῆλθον λοιπὸν εἰς τὴν ἐν Ναρθωνί συναγωγὴν αὐτῶν, καὶ πρὶν περιμείνωσι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν τελευταίων ἀπεσταλμένων, οὓς εἶχον ἐκπέμψει ὅπως δελεάσῃ τῶν προυχόντων τὴν φιλοκέρδειαν, ἐπρότεινον εἰς συζήτησιν τί τὸ πρακτέον ὅπως διαφύγῃσι τὸν ἀφεύκτως ἐπερχόμενον ὄλεθρον. Ἡ συνέλευσις ἦν πολυάνθρωπος ἀλλὰ κατηφής, καὶ τὴν ἕξιν τῆς σιωπῆς τοῦ λαοῦ τούτου, πῦξανεν εἰσέτι τῶν κινδύνων ἡ προσδοκία· τὰ δὲ πενήχρὰ τῶν φορέματα, ἃ τοῖς ἐπέβαλλον τὰ δεικτάγματα Φιλίππου τοῦ μικροῦ, τὰ σκυθρωπά, ὠχρὰ πρόσωπά των, ἡ τῶν τρόπων των ταραχὴ, ὅλη ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς δυστυχίας καὶ τῆς δουλείας εἰς ἀπελπισίαν περιελθούσης, περιεποιεῖ εἰς τὴν συνέλευσιν

ἀπαίσιον χαρακτῆρα. Μὲτ' οὐ πολὺ εἰσῆλθεν ὁ Μέγας Ραῦθίνος, Σολομών Βὲν Σολομών, μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν τῷ ἔθνει μάλιστα σοφίας ἐχόντων ὑπόληψιν, τοῦ Δολάν Βελάν, ἱατροῦ περιφύμου, τοῦ Ἰακώβ Λωνέλου, ἀστρολόγου, καὶ ἄλλων πολλῶν. Ἀμα δ' εἰσελθόντες, κατέλαβον θέσεις ἐπὶ ἐξέδρας δι' αὐτοὺς παρεσκευασμένης, ὁ Σολομών ἐγερθεὶς ὠμίλησε, καὶ τοῖς ἐξέθεσε τὰ κατὰ τὸ ἔθνος των.

— Τέκνα τοῦ ἀληθοῦς θεοῦ· ἐρέατε εἰς τὰ βάρβαρα ταῦτα ἔθνη τῆς Γαλλίας καὶ Λαγγεδόκης τὰ φῶτα καὶ τὴν παιδείαν, ἥτις τὰ ἐμποδίζει νὰ κυλιῶνται εἰς τὸν βόρβορον ὡς ἀκάθαρτοι χοῖροι, καὶ ἰδοὺ πῶς μᾶς ἀνταμοίβουσιν. Ἄνευ ἡμῶν οὐδεὶς τῶν ἡγεμόνων τῶν τόπων τούτων δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπιδεικνύῃ εἰς τὰς ἀσέβεις τελευτὰς τῶν ὀλῆν τὴν πολυτέλειαν τῶν χρυσοστόκτων καὶ πορφόρων αὐτῶν ἐνδυμάτων, ἃ τοῖς προμηθεύει ἡ ἡμετέρα βιομηχανία· καὶ ὅμως μᾶς βιάζουσι νὰ ἐνδύμεθα ῥάκη. Οὐδεμία τῶν αὐθαδῶν γυναικῶν των δὲν θὰ ἐκόσμει τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὦτα τῆς, τοὺς βραχίονας καὶ τὸ στήθος τῆς διὰ τιμαλρῶν λίθων, ἄνευ τῆς ἐπιδειξιότητος τῶν ἡμετέρων ἐργατῶν, καὶ ὅμως αἱ γυναῖκες ἡμῶν εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ κρύπτωσι τὴν κόμην καὶ τὸ μέτωπόν των ὑπὸ μελανὴν καλύπτραν, καὶ τὰς χεῖράς των ὑπὸ χειρίδας μακράς· τὰ μελανὰ ὀστέατα δὲ ὧν καλύπτονται, ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ὀλκιδῶν τοῖς ἐργονται, καὶ ὅμως μᾶς ἀρνούνται τῇ ἄδειαν καὶ μανθῦν νὰ φέρωμεν κατὰ τοῦ παγετοῦ. Ἡ τέχνη τῆς ἀνατολῆς ἐκείνη, ἥτις καθιστᾷ τόσον ὀξέα τὰ ξίφη των καὶ ὡς ἀδαμαντίνους τοὺς θώρακας των, ἡμέτερον εἶναι μυστήριον, ἄγνωστον εἰς τοὺς ἀμαθεῖς των ἐργάτας, ὧν τὰ σιδηρουργεῖα μῶλις κατωρθοῦσι πέταλα τῶν ἵππων καὶ ἱνία ἀρότρων νὰ κατασκευάζωσι· καὶ ἡ θειοτέρα ἐκείνη τέχνη τοῦ ἱᾶν τοὺς ἀθηνεῖς καὶ ἐπουλοῦν τὰς πληγὰς, φαίνεται γονεῖς εἰς τοὺς εὐήθεις καὶ προληπτικὸς τούτους. Καὶ ὅμως ἡμεῖς, οἱς ὀφείλουσι τὰ ὅπλα δι' ὧν πολεμοῦσι, καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν ὥστε νὰ πολεμῶσι διὰ τῶν ὀπλων, ὅταν τοῖς ζητῶμεν νὰ τεύωσιν ὑπὲρ τῆς ζωῆς ἡμῶν τὰ ξίφη ἃ παρ' ἡμῶν ἔλαβον, σιωπῶσι καὶ μᾶς ἐγκαταλείπουσιν. Εἶναι, ἀδελφοί, δικαία ἀνταπόδοσις τοῦτο; εἶναι συνάλλαγμα ἐπὶ ἴσων βάσεων βαλόν; Βεβαίως ὅχι. Ἀς φροντίσωμεν λοιπὸν ἡμεῖς αὐτοὶ περὶ τῆς σωτηρίας μας, ὡς ἂν αὐτοὶ δὲν ὑπῆρχον. Ἀδιάφορον δὲ ἡμᾶς ὁποίας συμφορὰς θέλει ἐπισύρει ἡ ἡμετέρα ἄμυνα ἐπὶ τὰς κεφαλὰς των. Ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ὑψώσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν φωνήν. Ὅστις ἔχει νὰ καθυποβάλῃ τινὰ πρότασιν, ἃς ἐγερθῇ, ἐνθυμούμενος ὅτι ὁ ὑπερτατὴς νόμος τῆς παρούσης στιγμῆς, εἶναι ὁ τῆς κοινῆς σωτηρίας, καὶ ὅτι ἐνώπιον αὐτοῦ πρέπει νὰ σιγῶσιν τῆς κοινῆς δικαιοσύνης οἱ νόμοι. Εἰς γυμνὸς καὶ εἰς ἐνοπλὸς συνεβαδίζον ἐντὸς δάσους, ὅταν ἤκουσαν βρυχώμενον λέοντα. Ὁ ἐνοπλὸς ἀπέκρουσε τὸν γυμνόν, ἱκετεύοντα αὐτόν νὰ τὸν σώσῃ, καὶ ἠθέλησε νὰ φύγῃ. Τότε ὅμως αὐτὸς ἔτεινε παγίδα εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ἐνόπλου, ὅστις προσκώψας, ἔπεσεν. Ἐνῷ δὲ ὁ λέων ἐπρωγεν αὐτόν, διότι δὲν ἐδυνάθη

νὰ ἐγερθῇ, ὁ γυμνὸς ἐσώθη διὰ τῆς φυγῆς. Μὲ ἐννοεῖτε, τέκνα τοῦ ἀληθοῦς θεοῦ·

— Ἀμα δ' ἐσιώπησεν ὁ Ῥαββίνος, νέος μελανόρρυθλος καὶ δασύς, ἀλλ' ἰσχυρὸς, καὶ νεανικὸν ἔχων τὸ πρόσωπον, προβάς εἶπε·

— Τί ὁμιλεῖτε περὶ αἰσχυρῶν παγίδων καὶ περὶ φυγῆς ἐπαισχύοντον; Ἡ οὐρανία κατὰ οὐδέποτε λαιπὸν θέλει μακρυνθῇ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν, ἥ οὐδέ ποτε θέλομεν τὴν μακρύνει; Ἀναμφιδόλως, καὶ ἀναμφιδόλως, ἔχουσι δίκαιον οἱ χριστιανοὶ νὰ προτιμώσιν εἰς τὰ ἐνδύματα ἡμῶν περιφρονήσεως σύμβολον, νὰ μᾶς πτύωσι κατὰ πρόσωπον, νὰ μᾶς ἀποδεικνύωσιν ὡς τὰ κτήνη· διότι εἴμεθα τῶν ἀξίων. Προτιμώτερον εἶναι νὰ ἡξυρῶμεν νὰ μεταχειρίζομεθα τὰ ξέρη παρὰ νὰ τὰ κατασκευάζωμεν, προτιμώτερον νὰ ἡξυρῶμεν νὰ φονεύωμεν παρὰ νὰ ἰώμεν. Δὲν ἐπληρώθη ἐτι τὸ ποτήριον τῆς δουλείας καὶ τῆς περιφρονήσεως ὃ μᾶς ποτίζει πρὸ τοσοῦτου χρόνου οἱ χριστιανοί; Θέλομεν πάντοτε περιφρεσθαι ἐπὶ γῆς διωκόμενοι ἀπὸ τὴν πνοὴν τῶν ἐχθρῶν μας, ὡς τοῦ μετοπώρου τὰ φύλλα ἀπὸ κοιλάδος εἰς κοιλάδα, εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰ πεδία, χωρὶς ποτὲ νὰ εὑρεθῇ δι' ἡμᾶς ἄστυλόν ἐν ᾧ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιγράψωμεν. α. Ἐνταῦθα μᾶς εἰν' ἐπιτετραμμένον νὰ γεννώμεθα καὶ ν' ἀπαθνήσκωμεν;· Καὶρός ἐστίν· πλέον ν' ἀνεγερθῇ ἡ Ἱερουσαλήμ. Καὶρός νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς τῶν ἀνθρώπων, ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ. Ἄς τολμήσωμεν νὰ προσδιορίσωμεν αὐτὴν ἐντὸς τῆς πόλεως ταύτης, ἥς ἰσχυρὰ εἰσὶ τὰ τείχη, ἥς εὐφοροὶ εἰσὶν οἱ ἀγροί. Γέροντες, δίκαιον εἶχες λέγων ὅτι οἱ χριστιανοὶ μᾶς ἀπέλυσαν πάντων τῶν νόμων τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὅτι τὰ πάντα εἰν' ἐπιτετραμμένα ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας. Ἀλλὰ σωζόμεθα οὐχὶ φεύγοντες, σωζόμεθα μένοντες. Ἰδοὺ ἤδη οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν τῆς Καρμασσόλης, τοῦ Μοντεπελλιέρου, τῆς Νευμασοῦ, τῆς Ἰζῆς, κινεῖνται ζητοῦντες ἄστυλόν καὶ αὐτοί. Ἄς τοῖς ὑποδείξωμεν ταύτην τὴν πόλιν. Ἄς γίνῃ ἐπαυλὶς προβάτων τὸ πρῶτον, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα τὰ πρόβατα ἄς γίνωνται ποιμένες, καὶ πρόβατα οἱ ποιμένες, οἱ ἐν αὐτῇ διατάττοντες ἄς γίνωσιν οἱ ὑπήκοοι, καὶ ἡ ἐπαυλὶς ἄς μεταποιηθῇ εἰς φρούριον.

— Βενιαμὴν Ἡσαῦ, ὠμίλησας ὡς ἀμαθὴς μὴ γνωρίζων οὐδὲ τὰς ἱεράς βίβλους, οὐδὲ τὴν ὁδὸν τῶν ἀστέρων, εἶπεν ὁ Ἰακώβ. Οἱ κληροῖ τῆς ἀναστάσεως τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ εἰσέτι δὲν ἐπληρώθησαν, καὶ ἡ διασπορά τοῦ θεοῦ ἐπαγγέλλεται ἐπὶ χίλια ἔτη ἀκόμη εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ σκότους, εἰς τιμωρίαν αὐτοῦ διότι μέρος τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἀποσπασθέν ἠκολούθησε τοὺς ψευδεῖς νόμους τοῦ Νιζοραίου, ὡς τὰ παιδία ἐνῶ εἰς τὸ σχολεῖον πορεύονται, διασπῶνται καὶ τρέχουσι πρὸς τοὺς καρπούς τοὺς παρὰ τὴν ὁδὸν φουμένους. Δὲν λέγει ὁ νόμος ὅτι τὰ παιδία θέλουσιν ἀποδώσει τὸ ὄφλημα τῶν πατέρων, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὸ τῶν ἀδελφῶν; Ἡμεῖς δὲ δὲν ἀπετίσαμεν εἰσέτι τῷ κυρίῳ τὸ ὄφλημα ὃ κατέλιπον ἡμῖν οἱ πατέρες ἡμῶν. Σκεφθῶμεν περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἡμετέρων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ὁ θεὸς θέλει ἐμπνεύσει τοῖς ἀλλοχοῦ ἡμῶν ἀδελφοῖς, τί τὸ

πρακτέον, καὶ εἶθε οἱ ἄφρονες λόγοι σου μὴ ἀπέτρεψιν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων διακρίσεων τούτων.

— Σωθῶμεν λοιπὸν, ἀνέκραξεν ὁ Βενιαμὴν Ἡσαῦ, σωθῶμεν μόναι λοιπὸν, ἀλλὰ σωθῶμεν ἐντίμως, διὰ τῆς νίκης τῶν ὀπλῶν.

— Τίς ὁμιλεῖ περὶ πολέμου, εἶπεν ἀναστὰς ὑψηλότερος γέρον, ὅταν ὁ ἰσχυρὸς ἐν πολέμῳ μεταξὺ ἡμῶν, ἐκεῖνος οὐ ἡ κεφαλὴ μόνη δύναται νὰ ὀργανίσῃ σχέδιον ἀντιστάσεως, οὐ αἱ χεῖρες δύνανται μόναι νὰ τὸ ἐκτελέσωσιν, εἶναι ἀπὸν, καὶ ἰσως ἀπώλετο εἰς τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ ἐπιχείρησιν. Οἰηματικά εἶναι οἱ ὁμιλήσαντες οὕτω.

— Γάσπαρ, ἐκράξεν ὁ Ἡσαῦ μετ' ἀναζέοντος ἡδὴ θυμοῦ, καὶ διακόπτων τὸν γέροντα. Τὸν υἱόν σου Ματθίαν αἰνίττεται, καὶ τολμᾷ νὰ ὀνομάσῃς ἄλλους οἰηματίας! Καὶ ὑπάρχει εἰς καὶ μόνος μεταξὺ τῶν υἱῶν τοῦ ἀληθοῦς θεοῦ ὑπεροπτικώτερος εἰς τοὺς λόγους, προπετέστερος εἰς τὰς πράξεις; Δὲν ἀποβλέπει πρὸς πάντας ἡμᾶς μετ' ἀγερῶχου περιφρονήσεως, ἐν ᾧ γνωστὸν εἶναι ὅτι οὐδεὶς ἔχει στενωτέρας αὐτοῦ σχέσεις μετὰ τῶν χριστιανῶν; Διὰ τίνος τεχνάσματος ἐπεισε τοὺς χριστιανοὺς νὰ λησμονήσωσιν ὅτι εἶναι αὐτὸς ἐκ γένους καταραμένου, ὥστε οἱ μὲν πολῖται νὰ τὸν δέχωνται ὡς ἱππότην, οἱ δὲ εὐγενεῖς νὰ τῷ ἀναίγῃ τὰς οἰκίας των ὡς εἰς ἄνδρα ἐπίσημον; Καὶ, ὅπως οὐδὲν ἀποκρύψω, πῶς συνέλαβε τὴν ἀποτρόπαιον ἐλπίδα νὰ γίνῃ σύζυγος κόρης χριστιανῆς; πῶς ἄλλως, εἰμὴ ὑποσχεθεὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πίστιν τῶν πατέρων του, ἰσως νὰ προδώτῃ τοὺς ἀδελφούς του ἐν τῇ στιγμῇ τῆς ἀνάγκης; Ἡσυχασον, Γάσπαρ· δὲν ἀπέθανεν ὁ υἱός σου. Ἄν ἀργῇ τόσον νὰ ἐπιστρέψῃ, διαπραγματεύεται, πιστεύσον, μετὰ τίνος χριστιανοῦ μεγιστάνος περὶ τῆς σωτηρίας του καὶ τοῦ ὀλέθρου ἡμῶν.

— Ψεύδουσαι, ἀνέκραξεν ὁ Γέρον. Ὁ Ματθίας ἀπέθανεν, ἢ ὁ Ματθίας θὰ ἐπιστρέψῃ.

— Ὁ Ματθίας ἐπέστρεψε, πάτερ, εἶπε μετράκιον ἐκκαίδεκαετὲς, ἰστάμενον πλησίον τοῦ γέροντος. Διήλθεν ἐμπρὸς τῆς θύρας τῆς συναγωγῆς, καὶ μοι εἶπεν· « Ἀδελφε, θὰ εἶμαι ἐδῶ, ἀμα ἡ ὀγδόη κτυπήσῃ » καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν πόλιν.

— Ναί, πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν πόλιν, εἶπεν ὁ Ἡσαῦ, πρὸς τὸ μέρος ὅπου κατοικεῖ ὁ πρόεδρος Βερτράνδης ὁ Νογαρέτος, καὶ ἡ θυγάτηρ του Κωνσταντία. Ὅστις ἔχει εἰς τὴν καρδίαν του πῆθος ἄφρον ὡς ὁ Ματθίας, προτιμᾷ τὰς γλυκαῖας συνδιαλέξεις μετὰ νεάνιδος ἀπὸ τὰς ἐμβριθεῖς τοῦ λαοῦ συσκέψεις.

— Ἡσαῦ, εἶπε τὸ μετράκιον, διατί ὑψοῖς τὴν φωνὴν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου; Δὲς ἐκεῖνος σὲ ἔσωσεν ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς, θέλοντας νὰ σὲ φονεύσωσι διότι τοὺς ἐκακολόγηες τὴν μὲν πρώτην φοράν τοὺς ἐπεισε διὰ τῆς γλυκύτητος τοῦ λόγου του, τὴν δὲ δευτέραν τοὺς ἐμάκρυνε διὰ τῆς ῥώμης τοῦ προμεροῦ του βραχίονος. Τοιαύτην τὸν ἀποδίδεις δικαιοσύνην;

— Σ' εὐχαριστῶ ἀδελφε, εἶπε φωνὴ ἡχηρὰ καὶ βαρεῖα. Δὲν ἐψεύσθη ὁ Ἡσαῦ, εἰπὼν ὅτι ἤμην εἰς τοῦ Κυρίου Βερτράνδου τοῦ Νογαρίτου, καὶ ἰσως δὲν ἐ-

ψεύσθη ἀκόμη, εἰπὼν ὅτι ἐπρωτόμησα ἐρωτικὴν συν-
δικάλεξιν ἀπὸ τὰς ἐμυθισθεῖς διασκέψεις μας. Ὅστις,
ἀδελφοί, ἐγκαταλείπει τὴν πατρικὴν οἰκίαν ὅπως μὴ
ἐπιστρέψῃ πλέον ποτὲ εἰς αὐτήν, δύναται νὰ στρέψῃ
καὶ ἅπαζ τὴν κεφαλὴν εἰς τελευταῖον ἀποχειρετι-
σμόν. Ὅστις ἐγκαταλείπει πᾶσαν ἐλπίδα, δύναται
ἐπίσης νὰ στρέψῃ ἅπαζ τὴν κεφαλὴν ὅπως τῇ σπεί-
σῃ ἐσχάτον δάκρυ. Ἀλλ' ἀδιάφορον. Ἡ ζωὴ μου ἀ-
νέκει εἰς τὸ ἔθνος μου· εἰς ἐμὲ ἀνέκουσιν αἱ θλίψεις
μου μόναι. Περὶ τῆς ἐντολῆς σὰς πρέπει νὰ σὰς ὁ-
μιλήσω. Ἀδελφοί· πολλὰς ἐκρυσσὰς θύρας· ἠνεώχθη
δὲ μία μόνη, ἡ τοῦ φρουρίου Βερδύνου ἐπὶ τῆς Γα-
ρόννης. Ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ Ἰσαρνὸς ὁ Βελαρνὸς μοί
ἐνοικίασε τὸν πρῶτιστον πύργον τοῦ ἐπὶ ἑξ μῆνας,
ἀντὶ δισχιλίων χρυτῶν σολδίων τουλουσινου νομί-
σματος. Ἐπὶ ὅλον τοῦτον τὸν χρόνον δυνάμεθα ἀπο-
συρθέντες ἐκεῖ ν' ἀντιστῶμεν, διότι ἡ κατεδάφισις τοῦ
πύργου καὶ ἡ πυρπόλησις προσέτι αὐτοῦ περιλαμ-
βάνονται ἐντὸς τῆς συνθήκης, ἃν οἱ λησταὶ Ποιμενί-
σκαὶ ᾔθελον ἔλθει νὰ μᾶς πολιορκήσωσι. Ἐξ μῆνας
ἀρκοῦσιν ὅπως διαρρέυσῃ ὁ χεῖμαρος αὐτὸς τῶν φο-
νέων, καὶ μετὰ παῦτα ἐξελθόντες τοῦ ἀσύλου ἐκείνου,
θέλομεν ἔλθει νὰ κατοικήσωμεν τὰς οἰκίας μας πάλ-
ιν, ἂν εἰσέτι ὑφίστανται, νὰ τὰς οἰκοδομήσωμεν ἂν
κατεδαφίσθησαν.

Ὁ ἥρμιος ἀλλὰ μελαγχολικὸς τόνος μεθ' οὗ ἐπρό-
φεραν ὁ Ματθίας τὰς λέξεις ταύτας, ἐπάγωγος πάσας
τὰς καρδίας, ἂν καὶ ἡ ἀγγελία ἦν ἔφερε περιεῖχε
πιθανότητά τινα σωτηρίας, ἀπροσδόκητον εἰς τοὺς
Ἰουδαίους. Ἄν ὁ Ματθίας εἶχεν εἰσέλθῃ, ἐλπίδα ἔ-
χων στίλδουσαν ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ συμφορὰς
ἂν τὰ χεῖλη τοῦ ἐπρόφερον λόγους, ὅλων αἱ καρδίαι
θὰ ἐπληροῦντο ἐλπίδος. Ἀλλ' ὅταν ἐλπίδος μὲν ἔφε-
ραν εὐαγγέλιον, ὁ ἴδιος δὲ ἦτον κατηγής καὶ καταδε-
θλημένος κατεβάλλετο ὅλων τὸ θάρρος.

— Ματθία, τῷ εἶπεν ὁ γέρον Ραβίνος, εἶναι αὖ-
τη ἡ ἀρίστη ἐλπίς μας;

— Ἦ ἀποτελέσματα θ' ἀποδείξουν, ἀπεκρίθη ὁ
Ματθίας μετὰ ταπεινότητος.

— Καὶ τί θὰ πράξῃς; ἀνέκραξεν ὁ Ἰσαῦ.

— Ὅ,τι καὶ οἱ ἀδελφοί μου, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ
Ματθίας εἰς τὴν ὀπωσοῦν αὐθάδη ταύτην ἐρώτησιν.

— Ἀδελφοί, τῷ εἶπε κρυφίως τὸ μεϊράκιον, πᾶ-
σγεις πολὺ.

— Ναθάν, τῷ ἀπεκρίθη ὁμοίως ὁ Ματθίας, θὰ
παρηγορήσῃς σὺ τὸν πατέρα μας.

Ἐπειτα δὲ ἀποσυρθεὶς εἰς μίαν γωνίαν, ἔμεινε
βιβυθισμένος εἰς διαλογισμούς, ἐν ᾧ οἱ Ἰουδαῖοι ἀ-
παράσιζον διὰ τὴν ἐπαύριον τὴν μετὰ παιδῶν καὶ
γυναικῶν καὶ μεθ' ὅλων τῶν θησαυρῶν τῶν ἀναχώ-
ρησιν ἐκ Ναρθόνης πρὸς τὸ φρούριον τῆς Βερδύνης.

Τὴν ἐσπέραν λοιπὸν τῆς ἡμέρας ἐκείνης μεγάλη
ὕπνηρχε κίνησις εἰς τὴν ὁδὸν τῶν Ἰουδαίων. Οἱ μὲν
ἐφύπτον ἀμάξας, οἱ δὲ ἔσκατον τὰς ἡμιόνας καὶ
τὰ φορτηγὰ, διότι τῶν εὐγενῶν ἵππων ἡ χρῆσις θὲν
ἐπατρέπετο εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Ἀλλ' οὐδαμοῦ ἡ κί-
νησις θὲν ἦτο τοσαύτη, ὅση εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πλου-
σίου Γάσπαρος. Προεστάμενος ὅλων τῶν προπαρ-

σκευῶν αὐτὸς, μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ Ναθάν, ἐξ-
ῤιπτεν ἐνίοτε ὑποκεκλεμμένα καὶ τεθλιμμένα βλέμ-
ματα ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ματθίαν, ὅστις ἐπὶ λίθου
καθήμενος, ἐσιώπα, καὶ ὁμοιάζεν ἀκίνητον ἀγαλμα,
ἐν μέσῳ τῆς μεγάλης ἐκείνης κινήσεως.

— Τέκνον, τῷ εἶπεν ὁ γέρον εἰς αὐτὸν προσελ-
θὼν. Ἰδοὺ ἡ γενναϊότης ἣν εἶχες ὑποσχεθῇ; Σὺ ὁ
τόσον ὑπερήφανος, τόσον ἀνδρείος, τόσον δραστήριος,
μόλις ἦλθε μία δυστυχίας ἡμέρα, καὶ ἰδοὺ κατεδύληθες!

— Πάτερ, εἶπεν ὁ Ματθίας, ἡ ζωὴ μου σήμερον
μοὶ ἀπεκαλύφθη· εἰμὶ ἀνάνδρος!

— Ὅχι, Ματθία, ἀνέκραξεν ὁ γέρον ὀπισθοδρομῶν·
εἶσαι παράφρων.

— Ὅχι, ὁχι πάτερ, εἶμαι ἀνάνδρος, διότι κλίνω
τὸ μέτωπον ἐνώπιον ἐκείνων οὓς περιφρονῶ.

— Τί λέγεις, Ματθία; ὑπέλαβεν ὁ Γάσπαρ.

— Πάτερ, εἶπεν ὁ νέος, μὴ θέλῃς νὰ ἐξηγηθῶ, ἢ
θὰ βλασφημήσω, καὶ εἰμὶ ἀνάξιος τούτου.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἠγέρθη ν' ἀναχωρήσῃ· ἀλλ' ἔ-
μεινεν ἰδὼν ἐμπρὸς τοῦ τὸν Βαρτράνδον Νογαρέτον
καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Κωνσταντίαν. Ὀχριάσας δὲ,
ἀπέδωκεν ὡς ἐκτὸς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν Νογαρέτον καὶ
ἀνέκραξε·

— Τί μὲ θέλετε, κύριε; Σὺς εἶπα ὅτι ὄχι.

— Γάσπαρ, εἶπεν ὁ Κύριος Νογαρέτος. Διάταξ
τὸν υἱὸν σου νὰ ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν· πρέπει νὰ σὰς ὁμι-
λήσω κρυφίως.

Τότε εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ τοῦ Ναθάν,
καὶ ὁ γέρον ἱππότης ὠμίλησεν οὕτω πρὸς τὸν Ἰου-
δαῖον ἔμπορον.

— Γάσπαρ, τὸ πρωὶ ὁ υἱός σου ἦλθε νὰ μ' ἐρω-
τήσῃ ἂν θέλω νὰ τὸν συνοδεύσῃ ἡ κόρη μου ὡς σύ-
ζυγός του, ὑποσχόμενος νὰ σεβασθῇ τὴν πίστιν τῆς.
Ἐγὼ δὲ μετ' ἑργῆς τὸν ἐδίωξα. Ἀλλ' ἡ ὀργή μου
διήρκεσε μέχρις οὗ στρέψας τοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς ἔ-
φερα πρὸς τὴν θυγατέρα μου, ἥτις ὠχρὰ, τρέμουσα,
ἀπηλπισμένη, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας μου καὶ τοὺς κα-
τεφίλει. Τότε ἀνεκάλεσα τὸν υἱὸν σου, διότι ἡ σύζυ-
γος ἥτις μοὶ εἶχε δώσει τὴν Κωνσταντίαν, ἐπίσης
ἀπείχεν ἀπ' ἐμοῦ, ὅσον ὁ Ματθίας ἀπείχε τῆς κόρης
μου, καὶ ἐγὼ, ἀψηφήσας τὴν πατρικὴν κατάραν, εἶ-
χον ἐνωθῇ μετ' αὐτῆς. Ἄν ἐγήρασκ, δὲν ἐλησμόνησα
ὅμως τὰ αἰσθήματα τῆς νεανικῆς ἡλικίας μου, καὶ
ὅταν εἶδα ἀπερχόμενον τὸν υἱὸν σου καὶ τὴν θυγα-
τέρα μου κλαίουσιν, ἀνεπώλησα ὅτι καὶ ἐγὼ εἶχον
χύσει ποτὲ ὅμοια δάκρυα, καὶ τοὺς ἠλέησα. Ἀνεκά-
λεσα λοιπὸν τὸν υἱὸν σου καὶ τῷ εἶπα. Ματθία, ἀ-
φες τῶν πατέρων σου τὴν θρησκείαν, γενοῦ χριστι-
ανός, καὶ ἡ κόρη μου γίνεται σύζυγός σου.

— Κατηραμένος αὐτός, ἀνέκραξεν ὁ Γάσπαρ, κα-
τηραμένη καὶ ἡ γενεά του, ἂν ποτὲ ἐδέχετο!

— Βλέπεις, Κύριε; εἶπεν ὁ Ματθίας μετὰ πικροῦ
μειδιάματος.

— Οὐδὲ ἐδέχθη, ἐπρόσθεσεν ὁ Κύριος Νογαρέτος,
ἀλλ' ἀνεχώρησεν.

— Καλῶς, παιδίον, εἶπεν ὁ Γάσπαρ· ἡ πίστις τῶν
πατέρων σου εἶναι βαθέως ἐρριζωμένη εἰς τὴν καρ-
διά σου. Εὐλογητός ὁ Κύριος.

— Οὐχί, πάτερ, δὲν εἶναι ἡ πίστις μου ἰσχυρά, ἀλλ' ἡ καρδιά μου εἶναι ἀνάνδρος.

— Τί ἐννοεῖς; ἀνέκραζεν ὁ Γάσπαρ ἐκπλητ-
τόμενος.

— Ἐγὼ θὰ σοὶ τὸ ἐξηγήσω, εἶπεν ὁ γέρον ἱπ-
πόκλῃς. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰσραὴλ περιφρονεῖται
ἀπὸ τὴν καρδίαν τοῦ υἱοῦ σου, καὶ ὁμοίως δὲν θέλει
νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ. Δὲν τὸν ἀναγκαιτίζει ὁ φόβος
τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ σου, ἀλλ' ὁ φόβος τῆς ὀργῆς τοῦ
πατρὸς σου. Ἀψήρῃ τοὺς κεραυνούς τοῦ ὑμετέρου
Ἰεσοῦ, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ νὰ ἐκτεθῇ εἰς τοῦ λαοῦ
τοῦ τὴν κατηγορίαν.

Ὁ Γάσπαρ ἀπέβλεψε πρὸς τὸν υἱὸν του μετ' ἐκ-
πλήξεως, καὶ παροργιζόμενος μὲν διότι ἀπεσιώρτα
τῆς προπατορικῆς πίστεως, ἀλλὰ χαίρων διὰ τὴν ὑ-
ποταγὴν του εἰς τὴν πατρικὴν δύναμιν.

— Ἰδοὺ, τῷ εἶπε τεθλιμμένος, ποῦ σ' ἔφεραν αἱ
συμβουλαὶ τῶν χριστιανῶν.

— Τῶν χριστιανῶν! ἀνέκραζεν ὁ Ματθίας. Περι-
φρονῶ τὴν ἐδικήν μας θρησκείαν, ἀλλὰ περιφρονῶ
καὶ τὴν ἐδικήν των. Ἄν ἐπαύσα πιστεύων εἰς τὸν
Μωϋσῆν, δὲν πιστεύω δι' αὐτὸ εἰς τὸν Πέτρον. Ἡ κε-
φαλὴ μου δὲν κλίνει ἐνώπιον οὐδὲ τοῦ ἐνός οὐδὲ τοῦ
ἐτέρου.

Τοιαῦτα ἦσαν τὰ αἰσθήματα ἃ παρήγαγεν εἰς τὴν
καρδίαν τοῦ Ματθία ἡ συνεχὴς αὐτοῦ σχέσις μετὰ
τῶν δύο ἀντιπάλων ἐθνῶν, καὶ τοιαύτη ἀδιαφορί-
α ἢ τὸ προῖόν τῶν ἀνηκούστων ἐγκλημάτων ὧν ἐγένοντο
πολλάκις ἐνόχα ἐκάτερα τῶν μερῶν. Οἱ δύο γέρον-
τες ἀπέβλεψαν ἐν ἐκστάσει πρὸς τὸν Ματθίαν, καὶ ἡ
Κωνσταντία ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

— Τί πιστεύεις λοιπὸν, παιδίον; εἶπε κατηρῆς ὁ
Γάσπαρ.

— Πάτερ, ἐπίσταυσα εἰς ἐμὲ, ἐπίστευσα ὅτι ἐ-
δυνάμην νὰ γίνω πολεμιστὴς περίρημος, φέρων τὸ
ξίφος καὶ τὴν λόγχην, ὅτι ἤθελον γίνεαι θαυμαστός πα-
ρὰ τοῖς ἀνθρώποις· ὅτι καὶ ἐγὼ ἤθελον κατέχει ἐπὶ
τῆς γῆς θέσιν μετὰ τῶν ἰσχυρῶν καὶ μετὰ τῶν μεγά-
λων· καὶ ἐξ ἐναντίας, ἰδοὺ πρέπει νὰ ὑποκύψω εἰς
τὴν κατάρξιν τῆς γενετῆς μου, χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ
τὴν ἀφυύγω. Δέγεις νὰ γίνω χριστιανός, κύρια Νο-
γαρέτε, καὶ δὲν βλέπεις ὅτι καὶ ἂν βαπτισθῶ, ὑπὸ
τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος, ἤθελον ἀντὶ μιᾶς δύο δρέ-
ψαι περιφρονήσεις, τὴν περιφρόνησιν καὶ τὴν ἀράν
τῶν ἐμῶν, οἵτινες θέλουσι μὲ καλεῖ ἀποστάτην, τὴν
περιφρόνησιν τῶν σῶν, οἵτινες ἀκροῖς τοῖς χεῖλεσι
θέλουσι μὲ καλεῖ ἀδελφόν των, οὐχί δὲ καὶ ἐν τῇ
καρδίᾳ των, καὶ ὑπὲρ πάντα τὴν περιφρόνησιν ἐμοῦ αὐ-
τοῦ, ὅστις ἐγκατέλιπον θρησκείαν ἣν δὲν πιστεύω, δι'
ἄλλην ἣν δὲν πιστεύω ἐπίσης, καὶ ἐγκατέλιπα καὶ
τοὺς ἀδελφούς μου ἐν τῇ στιγμῇ τοῦ κινδύνου.

— Νὰ τοὺς ἐγκαταλείψῃς, εἶπεν ὁ Νογαρέτος, δὲν
εἶναι χειρότερον τοῦ νὰ μὴ πράξῃς ὑπὲρ αὐτῶν τίπο-
τε, ὡς ὁ ἔσχατος μετὰ τῶν, ἀντὶ ὡς πρῶτος νὰ
ἐνεργήσῃς ὑπὲρ σωτηρίας των.

— Ἄν ἀποθάνωσι, θ' ἀποθάνω, εἶπεν ὁ Ματθίας.
Περισσότερον δὲν δύνανται τίποτε νὰ ζητήσωσι παρ'
ἐμοῦ. Ἄν ἡ τύχη μοὶ ἔδωκε βραχίονα ῥωμαλέον, κε-

φαλὴν ἰσχυράν, πνεῦμα φιλόδοξον, δυστυχία δι' ἐμὲ
εἶναι τοῦτο, καὶ δι' αὐτοὺς δὲν εἶναι εὐτύχημα. Ὅχι,
δὲν θέλω καταβάλλει ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀδελ-
φῶν μου ἀγῶνας οὗς θέλουσιν ἀνταμείψει δι' ἀγόνου
ὑπολήψεως μόνον, καὶ ἴσως δι' ἀγενοῦς φθόνου.

— Τί θέλεις λοιπὸν παιδίον; ἠρώτησεν ὁ Γάσπαρ.

— Ὡ! δὲν μ' ἐννοεῖτε, ἀνέκραζεν ὁ Ματθίας.
Θέλω, ὅ,τι εἶναι ἀδύνατον, νὰ γίνω ἀνθρώπος μετα-
ξὺ τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὐδαὶς νὰ μὴ δύναται νὰ εἴπῃ,
ὅταν λαμπρύνω τὸ ὄνομά μου, ὅτι εἶναι ὄνομα δούλου,
ἢ ὄνομα ἀποστάτου. Ἀφετέ με· θέλω ν' ἀποθάνω.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ Νογαρέτος. Σοὶ προτείνω τό-
πον τοῦ νὰ καταταχθῇς μετὰ τῶν χριστιανῶν διὰ
πράξεως ἥτις νὰ ἐπισύρῃ ἐπὶ σὲ τὴν εὐλογίαν τῶν
Ἰουδαίων, καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἀνάνδρεια
ὑπ' οὐδενός. Μ' ἐπρότεινας νὰ ὑπερασπίσω τὸ ἔθνος
σου κατὰ τῶν Ποιμενίσκων, καὶ σοὶ ἠρνήθην. Λοιπὸν
σοὶ ὁμνύω εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν πίστιν μου, ἂν
γίνῃς χριστιανός, ὅτι ἡ Ναρθὼν γίνεται ἄσυλον τῶν
συμπατριωτῶν σου, καὶ ὅτι δὲν θὰ τὴν ἐγκαταλεί-
ψωσιν ὡς φυγάδες, ἀλλ' ὅτι θὰ τοὺς ὑπερασπισθῶ ὡς
ἤθελον ὑπερασπισθῇ τοὺς χριστιανούς. Τὸ βάπτισμά
σου θέλει ἐκτείνει ἐπ' αὐτοὺς τὴν προστασίαν μας.
Δὲν θέλετε διασπαρῆ καὶ πλανᾶσθαι ἐκτὸς τοῦ τό-
που, ζητοῦντες ἄσυλον ἀμφίβολον καὶ ἐφήμερον. Μὲ
βλέπεις καὶ τρομάζεις διὰ τὴν πρότασίν μου; Ματ-
θία, ἡ ὑπεροψία σου δὲν ἐννοεῖ ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ
συγκαταβῶ μέχρι παρακλήσεως πρὸς σέ. Ἀλλὰ μίαν
μόνον λέξιν ἀρκεῖ νὰ σοὶ εἴπω, καὶ ἂν δὲν τὴν ἐν-
νοήσῃς, ὁ πατήρ σου, εἰμὶ βέβαιος, θὰ τὴν ἐννοήσῃ.
Ἡ θυγάτηρ μου μοὶ ὤμοσεν ὅτι θ' ἀποθάνῃ.

Ἡ Κωνσταντία, ἀκίνητος μένουσα ἕως τότε, ἐρ-
ρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρὸς τῆς, καὶ τὰ δά-
κρυά τῆς ἔδρεχον τὰς παρειάς του.

Ἄλλ' οἱ τρεῖς Ἰουδαῖοι δὲν ἀπεκρίνοντο.

— Νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πίστιν μας! εἶπε σκε-
πτικῶς ὁ Γάσπαρ.

— Ἀλλὰ διὰ νὰ σώσῃ τὸ γένος μας, πάτερ, εἶ-
πεν ὁ Ναθάν.

— Παιδίον, εἶπεν ὁ γέρον Γάσπαρ, πρέπει λοι-
πὸν νὰ πιστεύσω ὅτι ἀπωλέσθης καὶ σὺ δι' ἐμέ; εἶ-
σαι καὶ σὺ προδότης, καὶ πρέπει δύο ἀράς νὰ προ-
φέρω ὡς ἀποχαιρετισμὸν τῆς ζωῆς;

— Τὸ βλέπεις, χριστιανέ, εἶπεν ὁ Ματθίας. Θὰ
μὲ καταρασθῶσιν ἐάν τοὺς σώσω, θὰ μὲ ὀνομάσωσι
προδότην.

— Γάσπαρ, εἶπεν ὁ Νογαρέτος, δὲν ἔχεις δικαίω-
μα ν' ἀποφασίσῃς μόνος περὶ πράγματος τοσοῦτον
σπουδαίου. Πρόκειται περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἐθνους
σου· ἐκεῖνο πρέπει ν' ἀποφασίσῃ, καὶ θὰ τὸ συμ-
βουλευθῶ.

Πρὸ πολλοῦ ἤδη ὑπόκυφος θόρυβος ἀνῆγγαλλεν
ὅτι τὸ πλῆθος εἶχε συνέλθει περὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Γά-
σπαρος. Οἱ πλείστοι τῶν Ἰουδαίων μαθόντες παρὰ
τοῦ Ἰσαῦ, ὅτι ὁ Νογαρέτος ἦτον ἐντὸς τῆς οἰκίας,
κινούμενοι ὑπὸ τῶν λόγων αὐτοῦ, καὶ ἐνθουσιούμενοι
τοῦ Ματθία τὴν ἀθμίαν, ἐπίστευον ὅτι ὑπάρχει
προδοσία, καὶ ἤθελον νὰ τὴν προλάβωσιν ἢ νὰ τὴν

τιμωρήσωσιν. Ἦδη κραυγαί τινες ἤγείροντο, ὅταν ὁ Νογαρέτος, προβάς μεταξὺ τοῦ τεταραγμένου πλήθους ὕψωσε τὴν φωνήν, καὶ ὠμίλησεν ἐπισήμως.

— Παῖδες Ἰσραὴλ, θὰ φύγετε, ἀλλ' ἡ σφικτὴ δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν φυγὴν σας. Θὰ ἐγκλεισθῇτε εἰς φρούριον. Ἀλλὰ τὸ φρούριον ἐκεῖνο δὲν δύναται ν' ἀντιστῇ κατὰ τῶν Ποιμενίσκων ἂν σὰς πολιορκήσωσιν. Ἡ Ναρθὼν εἶναι ἀκαταμάχητον αἶσλον, καὶ σὰς εἶναι προσιτόνειςέτι, ἀλλ' ἐπὶ μιᾷ συνθήκῃ, ἐπὶ τῇ συνθήκῃ ν' ἀρνηθῇ ὁ ἀδελφός σας Ματθίας τὴν πίστιν τῶν προγόνων του, καὶ νὰ γίνῃ χριστιανός. Τότε σὰς ὁμνύω, ὡς ἱππότης, νὰ σὰς ὑπηρετήσω ὡς τοὺς ἀδελφούς τοῦ υἱοῦ μου, διότι τότε θὰ τὸν ὀνομάσω υἱόν μου.

Αἱ λέξεις αὗται μεγάλην χαρὰν ἐπροξένησαν εἰς τὸ πλῆθος, καὶ τινες φωναὶ ἀνέκραζαν·

— Καὶ ὁ Ματθίας ἀναμφισβόλως δέχεται;

— Ὅχι, εἶπεν ὁ Γάσπαρ, παρεμβαίνων αἰφνιδίως. Ὁ Ματθίας δὲν δέχεται.

— Ἐπικαλεῖται τὴν κρίσιν σας, εἶπεν ὁ Νογαρέτος.

— Δύνανται νὰ καταδικάσῃτε ἓνα τῶν ἀδελφῶν σας, εἶπεν ὁ Γάσπαρ, νὰ γίνῃ προδότης;

— Ὅστις σῶσιν τοὺς ἀδελφούς του, ἀνέκραγεν ὁ Ναθάν, εἶναι ἄξιός νὰ κληθῇ οὕτως ὑπὸ τῶν σωθέντων; Μάρτυρα θὰ τὸν ὀνομάσουν.

— Βεβαίως, ὑπέλαβεν ὁ Ἡσαῦ, σαρδονικῶς μειδιῶν. Ἡ θυσία αὕτη τόσον δυσχερὲς θέλει εἶσθαι εἰς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὥστε μόνος ἐκεῖνος ἔχει ψυχὴν ἱκανῶς ἰσχυράν, ἵνα ὑπομείνῃ τὴν δοκιμασίαν ταύτην. Διότι δὲν πρέπει νὰ τὸ λησμονῶμεν· οἱ ἄνθρωποι εἶναι φύσει ἀχάριστοι· καὶ ἴσως εὐρεθῶσι τινες μεταξὺ ἡμῶν, κηρύξαντες ὅτι ἡ θυσία αὕτη ἐγένετο οὐχὶ πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ἐρωτός του, ὑπὲρ τῆς κήρης τοῦ χριστιανοῦ, ἐν ᾧ οἱ χριστιανοὶ θέλουσι πιστεῦσαι ὅτι ἡ ἀρνησιθρησκεία αὕτη εἶναι πρόσχημα μόνον, εἶναι ἄνανδρος δόλος πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ Ματθίας θέλει περιφρονῇσαι τὰς συκοφαντίας ταύτας, καὶ ἡ σωτηρία τῶν ἀδελφῶν του θέλει κατισχύσει ἐν τῇ καρδίᾳ του τῶν τοιούτων θεωριῶν.

— Καλῶς, ἀδελφέ, εἶπεν ὁ Ματθίας, μοὶ διέγραψας τὸ καθήκόν μου.

Ἡ Κωνσταντία ἐσφιγξε σπασμωδικῶς τὴν χεῖρα τοῦ Ναθάν, ὅστις ἀνέκραξε·

— Οἱ σοφοὶ μεταξὺ ὑμῶν πρέπει νὰ τῷ τὸ διαγράψωσιν. Ἐκεῖνοι ἄς ὀμιλήσωσι.

— Καὶ ἄς ὀμιλήσωσι μεγαλοφώνως, εἶπεν ὁ Ματθίας, καὶ ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου. Σολομών Βὲν Σολομών, μὲ συμβουλεύεις ν' ἀφήσω τὴν πίστιν μου διὰ νὰ σώσω τὸν λαόν σου;

— Εἰς οὐδένα δύναμαι νὰ δώσω τοιαύτην συμβουλὴν, εἶπεν ὁ μέγας Ῥαββίνος.

— Καὶ σὺ, Ἰακώβ;

— Ἔργον τῆς συνειδήσεώς σου.

— Καὶ σὺ Σαμουὴλ;

— Ὁ νόμος καταρτίζει τοὺς ἀρνησιθρήσκους, καὶ εὐλογεῖ τοὺς μάρτυρας.

Μετὰ ταῦτα δ' ἕκαστος τῶν δώδεκα γερόντων, τῶν καλουμένων σοφῶν, ἐρωτηθεὶς ἀλλαλοδιαδόχως, ἀπάντησε διὰ διεκρουγῶν, μὴ τολμῶν νὰ δώσῃ εἰς οὐδένα ἀναφρανδὸν τὴν συμβουλὴν τοῦ ν' ἀρνηθῇ τὴν θρησκείαν του, λυπούμενος δὲ ἐνδομύχως ὅτι δὲν τὴν ἤρνεϊτο.

— Λοιπὸν, ἀδελφοί, εἶπεν ὁ Ματθίας, ἀνχωροῦμεν. Δὲν ἔχω τοσούτον ἰσχυρὰν τὴν ψυχὴν, ὥστε νὰ φέρω τὸ βῆρος πράξεως ἣν οὐδεὶς τολμᾷ νὰ μοὶ συμβουλεύσῃ. Χαίρετε, Κύριε Νογαρέτε. Λοιπὸν Ἑβραῖος ἐγεννήθην, Ἑβραῖος θ' ἀπαθάνω. Θ' ἀποθάνωμεν, ἀδελφοί, ἐξηκολούθησεν ἐπειτα μετὰ λαμπρᾶς φωνῆς, ἀπατεινόμενος πρὸς τοὺς συμπατριώτας του. Θ' ἀποθάνωμεν, καὶ, πάτερ, θὰ μ' εὐλογήσῃς.

Τὸ πλῆθος ἀπεσύρθη τότε, σιωπηλόν, καὶ ὁ Νογαρέτος ἀνεχώρησε μετὰ τῆς θυγατρὸς του, ἥτις ἐξερχομένη, εἶπε κρυφίως πρὸς τὸν Ναθάν.

— Πρέπει νὰ σ' ὀμιλήσω.

Ὅταν δ' ἦλθεν ἡ ἐσπέρα, δώδεκα ἀπεσταλμένοι ἐλθόντες ἐκ μέρους τῶν δώδεκα σοφῶν τοῦ ἔθνους, παρεκίνουν τὸν Ματθίαν νὰ δεχθῇ τὸ βάπτισμα. Ἀλλ' ὁ Ματθίας τοὺς ἀπέπεμψε, καὶ εἶπε πρὸς τὸν πατέρα του·

— Τοὺς βλέπετε πάτερ; Θέλουν νὰ ἐξαγοράσωσι τὴν σωτηρίαν των διὰ τῆς καταισχύνῃς μου. Ὁ! ἀρὰ ἐπ' αὐτούς! Ἀρὰ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἡ Ἰουδαίους ἢ Χριστιανούς! Αἰσχρὸν καὶ οὐτιδανὸν γένος εἶναι τὸ τῶν ἀνθρώπων.

— Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶναι οὐτιδανὸν γένος; εἶπε φωνὴ γυναικεία πλησίον τοῦ Ματθίου. Καὶ ὁμῶς διὰ τὴν ὑπόληψιν τοῦ γένους τούτου συντρίβεις τὴν καρδίαν, καταστρέφεις τὴν ὑπαρξίν των ἀγαπώντων σε. Διὰ νὰ μὴ σὲ προσάλλωσιν εἰς τοὺς λόγους των, θέλεις νὰ σβύσῃς τὴν μόνην φωνὴν ἥτις ἤθελε σὲ παρηγορεῖ. Καὶ διὰ νὰ μὴ ἐκτεθῇ τὸ ὄνομά σου εἰς τὴν συκοφαντίαν των μὲν καὶ εἰς τὴν εἰρωνίαν των ἄλλων, τοῖς ῥίπτεις ἔρμαιον τὴν εὐτυχίαν σου, τὴν ζωὴν σου, τὸ μέλλον σου! Ἀθλιότης καὶ ἀνανδρία! Ματθία, γυνὴ εἶμαι, ἀλλ' ἀνδριότερα σου. Μεταξὺ τῆς ἀρᾶς τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ αἰσθήματός μου, μεταξὺ τῆς περιφρονήσεως των ἐμῶν καὶ τῆς ἡμετέρας εὐδαιμονίας, μεταξὺ τοῦ μίσους καὶ τῶν ὑπονοιῶν των συμπατριωτῶν σου, καὶ τῆς ὑπολήψεως σοῦ καὶ μόνου, δὲν ἔμεινα ἀμφίρροπος. Ἰδοὺ ἐγὼ εἶμι σύζυγός σου, καὶ ἐτοίμη νὰ σ' ἀκολουθήσω.

— Κωνσταντία! . . . Κωνσταντία! . . . ἀνέκραξεν ὁ Ματθίας, βλέπων ὅπως ἐκπεπληγμένος πλησίον του τὴν νέαν κόρην ὑπὸ τὰ ἐνδύματα τοῦ Ναθάν. Εἶσαι λοιπὸν ἄγγελος, εἶσαι φῶς τοῦ σκοταροῦ!

— Ὅχι, Ματθία, εἶπεν ἡ Κωνσταντία, εἶμαι γυνὴ ἀγαπῶσα.

Ἐντὸς τῆς νυκτὸς ὅλοι οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Ναρθῶνος ἀνεχώρησαν ἐν σπουδῇ, καὶ τινες μετὰ ταῦτα ἡμέρας, διαφυγόντες τοὺς Ποιμενίσκους διὰ τῆς ταχύτητος τῆς πορείας των, ἦσαν κεκλεισμένοι ἐντὸς τοῦ πύργου τοῦ Βερδύνου, ἐπὶ τῆς Γαρόννης, χίλιοι περίπου τὸν ἀριθμὸν, ἄνδρες, γυναῖκες, γέροντες καὶ παιδία. Ἐκεῖ ἡ Κωνσταντία ἐδείχθη εἰς τοὺς Ἰουδαίους

ὡς γυνὴ τοῦ Ματθίου. καὶ ὁ μέγας Ῥαββῖνος Σολο-
μών Βέν Σολομών, τὴν παρεδέχθη εἰς τὴν συναγω-
γὴν. Ἐν τούτοις δ' οἱ Ποιμενίσκοι, μαθόντες τὸ κα-
τ' ὄψιν τοῦτο τῶν Εβραίων, καὶ ἐπὶ προσάσει ὅτι
ἐστὶν βεβήλως μεθ' ἐαυτῶν μίαν χριστιανὴν, ἐκινή-
σαν κατὰ τοῦ πύργου τοῦ Βερδύνου, καὶ τὸν ἐπο-
λόκησαν. Ἀλλ' ὁ Ματθίας εἶχε πάλιν ἀναδειχθῆ
ταυτοῦτος ὁποῖος ἦν πρότερον, καὶ διὰ τὴν ὑπερασπισθῆ
τὴν γυνικίαν του, ἐτόλμησεν ὅ, τι δὲν ἐτόλμα νὰ γίνῃ
διὰ τὴν κατακτίσθ. ἐτόλμησε νὰ ἀγωνισθῇ πρὸς
σωτηρίαν τοῦ ἔθνους του. Οἱ ποιμενίσκοι ἐπτήσαν
ισχυράς μηχανάς, καὶ ἤρχισαν ἀδιακόπως τὰς κατὰ
τῶν τειχῶν προσβολάς. Ἀλλ' ὁ Ματθίας ἦτον παλὼν
πανταχοῦ, τοὺς ἐκρήνιζεν ἀπὸ τὰ τείχη, τοὺς ἐρρί-
σεν εἰς τὰς τάφρους, τοὺς ἐδίωκεν εἰς τὴν πεδιάδα,
καὶ κατέστρωνεν αὐτὴν μετὰ τὰ πτώματά των. Μετ'
αὐτὸν δὲ ὁ Ἡσαῦ ἦτον ὁ δεικνύων φοβερωτέρην ἀν-
δρείαν, καὶ οὐ ἡ φωνὴ εἶχε τὴν περισσώτεραν μετ'
ἐκείνων βαρύτητα ἐντὸς τῶν βουλῶν. Οἱ Ποιμενίσκοι
ὅμως δὲν ἀπηύδουν, ἀλλὰ καθ' ἐκάστην τοῖς ἤρχοντο
καὶ βοήθειαι, προσκαλούμενοι ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τῶν
ἀπεράντων λαφύρων ὅσα ἤξευρον ἐγκεκλεισμένα ἐντὸς
τοῦ φρουρίου.

Αἱ προσβολαὶ ἐπολλαπλασιάζοντο, καὶ τὰ ἀδια-
κόπως συρρέοντα νῆα στίφη ληστῶν, δὲν ἀφῆκον οὐδὲ
στιγμὴν ἀναφυγῆς εἰς τοὺς πολιορκουμένους. Μάτην
οἱ περιόικοι ἄρχοντες, ὧν οἱ ληστὰς ἐλεηλάτουν τὰς
γαῖας, ἐπροσπάθουν νὰ τοὺς πείσωσιν ὅτι ἡ πολιορ-
κία των δὲν ἔχει ἐπιτυχίαν ἐλπίδα. Οἱ Ποιμενίσκοι
τοῖς ἀπεκρίνοντο αὐθαδῶς ὅτι προφανές εἶναι πόσον
ἐμὴν φροντίζουσι περὶ τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ,
ὅταν συγκατανεύωσι ν' ἀφῆσωσι μίαν κόρην Χριστια-
νὴν εἰς τὰς χεῖρας τῶν υἱῶν τοῦ Σαττανᾶ. Οἱ δὲ προῦ-
χοντες, φοβούμενοι μὴ αὕτη ἡ περὶ ἀδικφορίας κατη-
γορία χρησιμεύσῃ τοῖς ποιμενίσκοις ὡς πρόσκαις κατ'
εἰπὼν τῶν ἰδίων, ἀνεχώρουν, καὶ κατεκλείοντο εἰς
τὰ φρούριά των. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ πρόσκαις αὕτη
τῶν ποιμενίσκων ἐφῆσεν διὰ τινῶν αἰχμαλώτων μέ-
χρι τῆς ἀκοῆς τῶν πολιορκουμένων Ἰουδαίων. Ἐκ-
τοτε ὁ Ματθίας παρετήρησεν ὅτι οἱ συμπατριῶταί
του, καὶ τοὶ ἐξοκλουθῶντες σέβας καὶ ὑπόληψιν νὰ
ἐπιδεικνύωσι πρὸς αὐτόν, τὴν σύζυγόν του ὅμως ἐ-
θεώρουν μετὰ βλεμμάτων μίσους καὶ ἀποστρεφῆς.
Τέλος μίαν ἡμέραν, καθ' ἣν ἡ προσβολὴ ἀπέβη φονι-
κωτέρα καὶ πεισματωδεστέρα, ἐνῶ ὁ Ματθίας συνί-
στα πάλιν τοὺς πολεμιστὰς ἐπὶ τῶν πύργων, συμδού-
λων συνεκροτήθη ὑπὸ τοῦ Ἡσαῦ.

— Ἀδελφοί, εἶπε, λυποῦμαι ἐγείρων τὴν φωνὴν
κατὰ τοῦ ἀνδρειοτέρου τῶν πολεμιστῶν μας, κατὰ
τοῦ ἀνθισταμένου ὡς ὁ σκόπελος, καὶ ὁρμῶν-
τος ὡς ὁ κεραυνός. Ἀλλ' ὅλαί αἱ δυστυχίαι μας
ἐπ' αὐτοῦ προσέρχονται. Ἐδύνατο νὰ μᾶς σώσῃ, ἀλλὰ
δὲν ἠθέλησε. Δὲν καταδέχθη νὰ μεταχειρισθῇ δόλον,
ὅν ἕκαστος ἠθέλει θεωρήσῃ ὡς τὸ μαρτύριον τοῦ Μα-
τθαίου, ὡς τὸν ἱερὸν δόλον τῆς Ἰουδαίας. Ἀλλ' οὔτε
ἡ εὐγνωμοσύνη οὔτε ὁ θαυμασμός ἡμῶν δὲν τὸν ἐπει-
σαν νὰ δεχθῇ τοὺς σαρκασμοὺς τινῶν χριστιανῶν. Ἡ
ἐπὶ τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι δι' αὐτόν μικρο-

τέρου λόγου ἀξία ἀπὸ τὴν περιφρόνησιν τῶν Χριστια-
νῶν. Μᾶς παρέσυρεν ἐνταῦθα, καὶ ἂν ἔφερε μεθ' ἐαυ-
τοῦ τὴν ἀνδρείαν του, ἔφερεν ὅμως καὶ κίνδυνον ἀνώ-
τερον τῆς ἀνδρείας του. Ἄν ἡ κόρη τοῦ Νογαρέτου
δὲν ἦτον ἐνταῦθα, πρὸ πολλοῦ οἱ ποιμενίσκοι θὰ εἴ-
χον ἐγκαταλείψει τὰ τείχη ταῦτα, καὶ θὰ ἐκωζόμε-
θα. Ἄς τοῖς ἀποδώσωμεν τὴν Χριστιανὴν, καὶ οὐδὲν
ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν πλέον.

— Ἀλλ' εἶναι Ἰουδαία τώρα, ἀνέκραξεν ὁ Γάσπαρ.

— Λοιπὸν ἂν εἶναι Ἰουδαία, ὥς ἀφοσιωθῇ ὑπὲρ
τῆς ὅλων σωτηρίας, καὶ ὡς ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ φρουρίου
τοῦτο. Ἄν εἶναι ἀληθῶς ἀδελφὴ μας, δὲν θέλει δι-
στάσει. Προτείνετε τὴν θυσίαν ταύτην εἰς ἐκάστην
τῶν γυναικῶν μας, καὶ οὐδεμία θέλει διστάσει νὰ
θυσιασθῇ ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας. Διότι ἐκεῖναι εἴ-
τιν ἀληθῶς θυγατέρες τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ δὲν προσποι-
οῦνται ψευδῆ θρησκείαν.

— Καὶ ἂν ἀρνηθῇ; εἶπεν ὁ Γάσπαρ.

— Τότε, εἶπεν ὁ Ἡσαῦ, ἡ πίστις της εἶναι ψευ-
δής, καὶ πρέπει νὰ τὴν ἀπορρίψωμεν ἀφ' ἡμῶν.

— Ἀληθές, εἶπον οἱ γέροντες.

Καὶ ὁ Γάσπαρ ἐπεφορτίσθη ν' ἀναγγεῖλῃ τοῦτο εἰς
τὸν υἱόν του, καὶ νὰ φέρῃ τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὴν συνέ-
λευσιν. Ὅταν δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ἥτις ἦτον
ἡ κατοικία αὐτοῦ καὶ τῆς οικογενείας του, ὁ Ματ-
θίας ἐκοιμάτο, ἡ δὲ Κωνσταντία καθήμενη ἐπὶ τῶν
αἰσῶν τῆς κλίνης, τὸν ἐθεώρει ἀσκαρδαμυκτί.

— Θύγατερ, εἶπεν ὁ γέρον, εὐλογητός ὁ κύριος
ὅτι ὁ Ματθίας κοιμᾶται, διότι ἔχω νὰ σ' εἰπῶ πράγ-
ματα δι' ἃ ἠθέλει ἐκμανῇ ὡς πιναλέος λέων, ἐάν
τὰ ἤκουε.

— Τὰ ἤξυρῶ, πάτερ, εἶπεν ἡ Κωνσταντία. Ὁ
Ναθάν μὲν τὰ εἶπεν. Ἐκπλαγείς ὅτι συνεκροτεῖτο συν-
έλευσις χωρὶς νὰ εἶναι παρών ὁ Ματθίας, καὶ ὅτι ὁ
Ἡσαῦ τὴν συνεκρότει, ὑπώπτευσεν ὅτι ἦτον ῥαδιουρ-
γία τις τοῦ μίσους του κατ' ἐμοῦ, καὶ οὕτω παρε-
μόνευσε καὶ ἔμαθε τὸ μυστήριον τῶν διασκέψεών σας.

— Καὶ τί θὰ πράξῃς, θύγατερ; εἶπεν ὁ γέρον.

— Τοῦτο θὰ τὸ εἰπῶ εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν σο-
φῶν σας, ἀπεκρίθη ἡ Κωνσταντία. Ἄς ὑπάγωμεν.

Καὶ ἐγερθεῖσα, ἐφίλησε τὸ μέτωπον τοῦ ἀνδρός
της, καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν αἴθουσαν τῶν διασκε-
ψεων. Οἱ γέροντες, ἰδόντες αὐτὴν, ἐστρεψάν ἐκπε-
πληγμένα βλέμματα πρὸς ἀλλήλους, τόσον ἡ συμ-
περιφορὰ της ἦτον ὑπερήφανος καὶ σταθερά. Προῦχώ-
ρησε λοιπὸν μετὰ αὐτῶν, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ
τὴν ἐρωτήσῃ. Ὁ Ἡσαῦ τὴν κατεβρόχθισε δι' ἀγρίων
βλεμμάτων. Περιμένισα δὲ μίαν στιγμὴν, τοῖς ὡ-
μίλησεν ὡς ἑπεται.

— Πατέρες, ἤκουσα τί ἀπαιτεῖτε παρ' ἐμοῦ. Θὰ
τὸ πράξω.

Ὅλοι ἐμεινόν ἐκθαμβοί, ὁ Ἡσαῦ ἐμειδίασε μετὰ
θηριώδους χαρᾶς. Ἀλλ' ὁ Βέν Σολομών, συγκινηθεὶς
ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς ταύτης ἀφοσιώσεως, τῇ εἶπε·

— Δὲν θὰ σὲ βλάψουν, θύγατερ, διότι εἶσαι κόρη
Χριστιανή.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ἡ Κωνσταντία, εἰμαι σήμερον
Ἰουδαία, καὶ δὲν θὰ τοῖς τὸ ἀρνηθῶ. Ἐξ ἐναντίας θὰ

τοῖς εἰπῶ, ἐγὼ εἰμι ἡ Χριστιανὴ ἣτις ἐγκατέλιπε τὴν
θηρσκειάν σας, καὶ ἠκολούθησεν ἓνα τῶν ἐχθρῶν σας.

— Ἀλλὰ θὰ σὲ φονεύσουν τότε, ἀνέκραξεν ὁ Ἡ-
σαῦ, πελιδνὸς γενόμενος ὑπὸ παραδόξου τρόμου. Θὰ
σὲ φονεύσουν, καὶ δὲν θὰ μᾶς σώσης.

— Καὶ διατί νὰ ζήσω; εἶπεν ἡ Κωνσταντία με-
τὰ ψυχρᾶς περιφρονήσεως· διὰ νὰ σὲ σώσω, Ἡσαῦ,
σὲ τὸν σταθερὸν εἰς τὴν πίστιν σου; Θέλεις ν' ἀρ-
νηθῶ ἐκείνην ἣν παρεδέχτην διὰ νὰ σὲ σώσω; ὦ! ἡ-
πατήτης· ὅταν εἶπες, ὅτι δὲν ἤμην εἰλικρινὴς εἰς
τοὺς ὅρκους μου. Ἐγίνα σύζυγος τοῦ Μαθθία, καὶ κα-
τετάχτην ὑπὸ τὸν νόμον τῆς θηρσκειᾶς του. Οἱ Ποι-
μενίσκοι ἤμπορουν νὰ χύσουν τὰς τελευταίας ρανίδας
τοῦ αἵματός μου, ἀλλ' ὅ,τι ὥμοσα, ὥμοσα. Ἐλθε, καί
εἶρε με πρὸς αὐτούς.

Οἱ σοφοὶ ἐσιώπων, καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἔχουν δά-
κρυα. Ὁ δὲ Ἡσαῦ, ὑπὸ φοβεροῦ δακνόμενος πεισμα-
τος, ἐθεώρει τὴν Κωνσταντίαν μετὰ βλέμματος φλέ-
γοντος ὅτε μὲν ὑπὸ λύσσης, ὅτε δὲ ὑπὸ ἀπαισίου
φλογός· καὶ ἔπειτα ἀνέκραξε τέλος.

— Τότε λοιπὸν εἶναι περιττὴ ἡ θυσία. Ἐγὼ ἡλ-
πιζον νὰ σωθῶμεν ὅλοι.

— Ὅχι, εἶπεν ἡ Κωνσταντία, θ' ἀποθάνωμεν ὅλοι.

— Ὁ Θεός, εἶπεν ὁ Σολομών Βὲν Σολομών, ὁ
θεὸς εὐλογήσῃ σε καὶ δεχθεῖν τὰς ἐπαγγελίας σου.
Θέλεις ἀποθάνει ἢ θέλεις ζήτει μεθ' ἡμῶν. Εἴσαι ἀ-
δελφὴ καὶ θυγάτηρ μας, ὑπὲρ ὅλας τὰς ἀδελφὰς καὶ
τὰς θυγατέρας μας.

— Ἔστω λοιπὸν, εἶπεν ὁ Ἡσαῦ, θ' ἀποθάνωμεν
ὅλοι.

Ὅταν δ' ὁ Μαθθίας, ἐγερθεὶς, ἔμαθε τὰ συμβάν-
τα, ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὸν εὐρύν πέλεκύν του, καὶ νὰ
ἐξολοθρεύσῃ τὸν Ἡσαῦ.

— Μαθθία, τῷ εἶπεν ἡ Κωνσταντία. Ἡ ὀργὴ ἀ-
ναδεικνύει νικητὰς πολλάκις τοὺς ἀνδρας· ἡ παρα-
φορὰ τοὺς συντρίβει αὐτοὺς τοὺς ἰδίους. Αἱ γυναῖκες
γνωρίζουσι καλλίτερον τὸ μυστήριον πῶς νὰ διοικῶ-
σι τοὺς ἀνδρας. Ἦμην βεβαία ὅτι ὁ Ἡσαῦ ἤθελε μὲ
ὑπερασπισθῇ.

— Σὲ ἀγαπᾷ λοιπὸν, εἶπε κρυφίως ὁ Μαθθίας
πρὸς τὴν Κωνσταντίαν.

— Σώπα, τῷ ἀπεκρίθη ὁμοίως ἡ σύζυγός του.

— Ἐπειτα δὲ ἐπράυνε τὸν Μαθθίαν καὶ ἔλαβε
τὴν ὑπόσχεσίν του, ὅτι τίποτε δὲν θέλει ἐπιχειρή-
σει κατὰ τοῦ Ἡσαῦ.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας δ' ἐκείνης ἡ Κωνσταντία ἐθεω-
ρεῖτο ὡς θεόθεν ἐμπνεομένη, καὶ οὐδέποτε διήρχαντο
ἐμπρὸς τῆς οἱ γέροντες χωρὶς νὰ τὴν χαιρετίσωσιν,
τὰ παῖδια χωρὶς νὰ ζητήσωσι τὴν εὐχὴν τῆς.

Ἡ πολιορκία ὅμως διήρκει πάντοτε, οἱ δὲ εἰς τὸ
φρούριον εἰσελθόντες πολεμισταὶ εἶχον ἤδη μείνει
μόλις πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν· οἱ δὲ γέροντες, αἱ
γυναῖκες καὶ τὰ παῖδια, δὲν ἦσαν πλείονες τῶν τρια-
κοσίων. Τὰ ἐφόδια τῶν βελῶν καὶ αἱ ζωοτροφίαι
ἐξηντλοῦντο, καὶ ἤδη κατὰ τὰς ἐφοδούς ἐσφενδόνιζον
πολλάκις οἱ πολιορκούμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν κιβώ-
τια πλήρη ἀργύρου. Μιτῆρας ἐκμανεῖσαι ὑπὸ τῆς πεί-
νης, κατεκρήμνιζον τὰ παῖδια τῶν ἐπὶ τὰς λόγχας

τῶν Ποιμενίσκων. Ἐπὶ μιᾶς ματαίας ἐκδρομῆς τῶν,
οἱ Ἰουδαῖοι κατέλιπον τινὰς αἰχμαλώτους εἰς χεῖρας
τῶν ληστῶν, οἵτινες ὑπὸ τὰ τείχη αὐτά, καὶ ὑπὸ
τὰς ὄψεις τῶν ἀδελφῶν τῶν, τοῖς ἐπέβαλον βασάνους
τρομεράς, ἀνηκούστους, αἱ ἔφριττε βλέπων ὁ ὀφθαλ-
μός, αἱ τὸ στόμα δὲν δύναται νὰ διηγηθῇ, καὶ οὕτω
τοὺς ἐθανάτωσαν. Ἐξ τῶν αἰχμαλώτων τούτων ἐζή-
σαν ἐπὶ δύο ἡμέρας ὑπὸ τὰς πυράγας καὶ τὰ ἐρυθρὰ
ἐγχειρίδια τῶν Ποιμενίσκων. Τὸ φρούριον κατέρρειν
ἤδη πανταχόθεν, καὶ νῆξ ἐροδὸς ἦτον πιθανὸν ὅτι ἡ-
θελεν ἐπιτύχει. Τότε ὁ Ἡσαῦ ἀνέκραξε μετὰ λύσσης·

— Οὕτω λοιπὸν ὅλοι θεν' ἀποθάνωμεν!

— Σοὶ τὸ εἶπα, ἀπεκρίθη ἡ Κωνσταντία, θεν' ἀ-
ποθάνωμεν ὅλοι, ἀλλ' ἤμποροῦμεν νὰ μὴ ἀποθάνω-
μεν οὕτω. Ἐπειτα δὲ, σύρουσα ἐγχειρίδιον ἀπὸ τὸν
κόλπον τῆς, ἐπρόσθεσε.

— Τὸ κατ' ἐμὲ, οὕτω δὲν θ' ἀποθάνω.

— Ὁ Ἡσαῦ τὴν ἐθεώρησεν ἐπὶ μακρὸν ἐν ᾧ ἀνε-
χώρει, καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐμεινεν ἀκίνητος εἰς τὴν θέσιν
τοῦ ἀφ' οὗ ἀνεχώρησε. Τὴν δ' ἐπαύριον οἱ Ἰουδαῖοι
εἶδαν ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων φοβεράς μηχανὰς αἱ οἱ Ποι-
μενίσκοι εἶχον προσαγάγει εἰς τὰς πύλας, καὶ μετα-
ξὺ ἄλλων εἶδος χειλῶνης, ὑφ' ἧς προστατευόμενοι,
ἐτῶρευον ξύλα εἰς τὴν πρωτίστην πύλην, διὰ νὰ τὴν
πυρπολήσωσι. Τὰ ἀγγεῖα ζέοντος ἐλαίου, αἱ οἱ πυ-
λιορκούμενοι ἐβρίπτον συνήθως ἐπὶ τὰς μηχανὰς ταύ-
τας ὅπως τὰς καύσωσι, δὲν ἐδύναντο νὰ τοῖς χρη-
σιμεύσωσι πλέον. διότι οὕτως ἤθελον ἀνάψει τὴν εἰς
αὐτοὺς ὀλεθρίαν πυρκαϊάν· βαρεῖς δὲ ὄγκους δὲν εἶ-
χον πλέον νὰ σφενδονίζωσι, διὰ νὰ συντρίψωσι τὴν
μηχανήν. Ἐν τούτοις ὅμως ἔφερον πρὸς τοῦτο κιβώ-
τια, πλήρη χρυσοῦ καὶ πολιτίμων ἀντικειμένων, οἱ
ὁ Ἡσαῦ προσελθὼν ὠμίλησε.

— Ἀδελφοί, εἶπεν, ἀπόνοια εἶναι νὰ ἐλπίζωμεν
ὅτι θὰ σωθῶμεν εἰτέτι. Ἐδῶ θ' ἀποθάνωμεν, ἂν ὄχι
σήμερον, ὅμως αὔριον, καὶ θ' ἀποθάνωμεν, κορένον-
τες τοὺς ληστὰς διὰ τῶν θησαυρῶν ἡμῶν. Ἀφ' οὗ
λοιπὸν πρόκειται ν' ἀπολεσθῶμεν, μεθ' ἡμῶν αἱ
συναπολεσθῶσι καὶ οἱ θησαυροὶ ἡμῶν. Ἀς τολμήσω-
μεν νὰ λάβωμεν ἡσύχως καὶ τὸν θάνατον, ὅν οἱ κα-
κούργοι οὗτοι μᾶς φέρουσι μεθ' ὅλων τῶν βασανιστη-
ρίων τῶν δημίων αὐτῶν. Αἱ φλόγες αἱ καταβροχθί-
σωσι συγχρόνως τοὺς θησαυροὺς ἡμῶν, καὶ οἱ ἐχθροὶ
αἱ ἐβρῶσιν ἐνταῦθα τέφραν μόνον καὶ πτώματα.

Ἰσως ἀναλογιζόμενοι τὰ περίφημα πεπραδείγματα
τῆς ἀγρίας θηριωδίας εἰς ἣν περιέστηνται οἱ μὴ δυ-
νάμενοι νὰ ὑπεκφύγῃ τὸν τρομερὸν θάνατον τοῦ
λιμοῦ καὶ τῆς ἀπελπισίας, ἐννοήσωσιν οἱ ἀναγνώσται
ὅτι ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ μετ' εὐφροσύνης.
Ἀλλὰ προσαπαιτεῖται ἡ μαρτυρία τῆς ἱστορίας ὅπως
δεχθῶσιν ὡς ἀληθὴ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐκανονίσθη ἡ
φρικτὴ ἐκείνη αὐτεξολοθρευσις. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν,
ὡς τὰ χρονικά τοῦ καιροῦ μαρτυροῦσι, νὰ τεθῶσιν ὅ-
λα τὰ ὀνόματα τῶν πολιορκουμένων ἐντὸς κάλπης,
καὶ ὅτι ἐν γραμμῇ γονατιστοὶ, θέλουσιν ὑπομείνει ἀλ-
ληλοδιαδόχως τὸν θάνατον καθὼς ἐπιπτεν ἐπ' αὐτοὺς
ὁ κλῆρος. Ἡ τρομερὰ αὕτη προπαρασκευὴ ἀνετέθη εἰς
τὸν Ἡσαῦ, ὅστις πρῶτον ἐξήγαγεν ἀπὸ τὴν κάλπην

τὸ ὄνομα τοῦ Ματθίου, δεύτερον τοῦ Ναθάν, καὶ τελευταῖον τὸ τῆς Κωνσταντίας. Ἀδιόρατον μεῖδιμα ἀνεφάνη εἰς τὰ χεῖλη αὐτῆς.

— Καὶ τοῦ ὀλέθρου ὁ ἐκτελεστὴς τίς θὰ εἶναι; ῥώτησεν αὐτὴ μετὰ φωνῆς ἀτρομήτου.

— Ἐγώ, εἶπεν ὁ Ἡσαῦ.

— Ὁ Ἡσαῦ, ὁ Ἡσαῦ, εἶπον τινὲς φωναί, τῶν οἰκισυμένων τὸ δικαίωμα τῆς συζήτησεως καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἐξολοθρευτοῦ.

— Σύ; εἶπεν ἡ Κωνσταντία. Ἀλλ' ὁ βραχίον σου δὲν εἶναι ἱκανῶς εὖρωπτος διὰ τόσα θύματα. Ζητῶ καὶ ἐκλεχθῇ διὰ τὴν ἐξολόθρευσιν ταύτην ὁ ἰσχυρώτερος. Δὲν πρέπει ἀντὶ τῶν βασάνων τῆς πυρᾶς ν' ἀντικαταστήσωμεν τὰς βασάνους τῆς ἀγωνίας.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ Ἡσαῦ, στρέφων τὸ βλέμμα πρὸς τὸν Ματθίαν, ὅστις ὡς ἐνὸς καὶ ἐκτὸς ἐκτυπῶ, ἴστατο χωρὶς νὰ μετέχη παντάπασι τῶν περὶ αὐτὸν συμβαινόντων. Ἐπειτα δὲ προσέθηκε·

— Γύναι, δὲν θὰ μὲ διαφύγῃς.

Τότε δ' ἐκομίσθη βαρὺς πέλεκυς, καὶ παχεῖα δοκὸς ἐτέθη ἐπὶ δύο στηριγμάτων. Τινὲς τῶν πολεμιστῶν ἀπειπειράθησαν ἐπὶ τῆς δοκοῦ τῶν δυνάμεων των, καὶ ὁ σιδηρὸς εἰτεχώρηται εἰς οὐ μικρὸν βάθος. Ἀλλ' ὁ Ἡσαῦ, λαβὼν τὸν πέλεκυν, ἐπέφερε τοιαύτην πληγὴν εἰς τὴν δοκὸν ὥστε τὸ πέρας δ' ἐκτύπησε μόλις συνείχετο διὰ τινῶν ἰνῶν εἰσέτι μετὰ τῆς δοκοῦ.

— Ὁ Ἡσαῦ, ὁ Ἡσαῦ, ἀνέκραξαν φωναί τινες.

— Ὅχι ἀκόμη, εἶπεν ἐγερθεὶς ὁ Ματθίας. Δὲν ἐδοκίμασα ἀκόμη τὸν πέλεκυν.

Καὶ λαβὼν αὐτὸν, τὸν κατέφερεν ἐπὶ τὴν δοκὸν, καὶ ἡ δοκὸς ἐχωρίσθη εἰς δύο, ὡς ἂν ἦτον τὸ ἄκρον ελαφροῦ βέλους. Τότε ἀνεκρούχθη τὸ ὄνομα τοῦ Ματθίου ὡς ἐλευθερωτοῦ, καὶ ὅλον τὸ πλῆθος ἐγογγυστήσας θρησκαυτικῶς, χωρὶς οὐδεὶς ν' ἀποφύγῃ τὴν θέσιν ἣτις ἐλαχεν αὐτῷ διὰ κλήρου. Ἐν τούτοις δὲ σωρεύσαντες ὅλους τοὺς θησαυροὺς των, εἶχον προσέσει δαδὰς εἰς αὐτοὺς, καὶ τοὺς εἶχον ἐμπρήσει. Οἱ δὲ πολιορκοῦντες, ἐκπληττόμενοι ὅτι δὲν ἀπαντήσωσιν ἀντίστασιν, ὅταν εἶδαν τὰς φλόγας αἰρομένας εἰς τὴν κορυφὴν τῶν ὀχυρώσεων, ἐννοοῦντες ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς ἀφῆρουν τοὺς θησαυροὺς των, τὸν σκοπὸν καὶ τὸ ἀντικείμενον ὅλων των τῶν ἀγώνων, ἀνῆλθον τὰ ξύλα δ' εἶχον σωρεύσει ἐμπρὸς τῆς πύλης. Φοβερόν καὶ ἀποτρόπαιον ἦτον τὸ θέαμα ὅλου τοῦ λυσσώδους στρατοπέδου ἐκείνου, ὠρυμένου κατὰ τῶν ἀθλίων οἵτινες ἠτοιμάζοντο ν' ἀποθάνωσι. Τοὺς ἐπέλουν διὰ τῶν φρικτοτέρων βασάνων, ἂν δὲν ἐσθύνον τὴν ἄνω ἐκείνην πυρκαϊάν, καὶ τοῖς ὑπέσχοντο τὴν ζωὴν ἐξ ἐναντίας ἐὰν τὴν ἐσθύνον. Συγχρότως δὲ ὑπέβαλλον τὴν ἐμπρὸς τῆς πύλης. Ἀλλ' οἱ ἀλλοαγμοὶ τῶν Ποιμενίσκων ἐγένοντο ἄγριοι καὶ φοβεροί, ὅταν εἶδαν τὴν σφαγὴν ἀρχομένην εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ πύργου. Ὁ Ματθίας τῷ ὄντι εἶχε καταθέσει τὰ ὅπλα του, καὶ γυμνὸς μέχρι τῆς ζώνης, μόνος δ' ὀρθὸς μεταξὺ τοῦ γονυπετοῦντος ἐκείνου λαοῦ, ὑπελογίζετο ὅτι εἶχε τριακόσια θύματα νὰ

φονεύσῃ (1). Τέλος, στραφείς πρὸς τὸν Ἡσαῦ, τῷ εἶπε,

— Ἡσαῦ, ἔλαβον τὴν θέσιν σου. Ἀναμφιδόλως θέλεις νὰ λάβῃς τὴν ἐδικήν μου.

Καὶ ὕψωσε τὸν πέλεκυν ἐπ' αὐτόν.

Τὴν λαμβάνω, ἀπεκρίθη ὁ Ἡσαῦ, ἀλλὰ δὲν θὰ ἐξαντλήσω τὰς δυνάμεις σου ἐπ' ἐμέ. Οὕτω θὰ σοὶ μείνωσι περισσότεραι διὰ τὸ τελευταῖον σου θῦμα.

Καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐκτυπήθη δι' ἐγχειριδίου, καὶ ἐπάσαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ματθίου, ὅστις τὸν ἀπέκρουσε διὰ τοῦ ποδός. Ἡ δὲ πτώσις του ὑπῆρξε τὸ σύνθημα, καὶ αἱ τριακόσαιο φωναὶ τῶν γονυκλιτούντων Ἰουδαίων, ὑψώθησαν ὁμοῦ, δοξολογοῦσαι τὸν θεὸν τοῦ Μωϋσέως. Ὁ Ματθίας ἠθέλησε ν' ἀρχίσῃ. Ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν του ἐπρεπε νὰ κτυπήσῃ πρῶτον. Ἐν τῷ ἅμα ἡ ὄψις του ἐθροβήθη, οἱ πόδες του τρέμουσι, καὶ γίνεται ἀσθενέστερος τῶν ἀσθενεστέρων παιδίων.

— Ἀδελφε, κτύπα, εἶπεν ἡ Ναθάν, κτύπα εἰς τὴν κεφαλὴν. Ἐκεῖ ἡ πληγὴ δὲν εἶναι τόσον ὀδυνηρά.

Αἱ ψαλμοῦσαι φωναὶ ἠγέρθησαν πάλιν μετ' ἐνθουσιασμοῦ, καὶ τινες ἀνέκραξαν. Ματθία, Ματθία! ... Καὶ οἱ Ποιμενίσκοι ἠλάλαξαν χαρμωδῶς, διότι ἡ πύλη ἐφλέγετο καὶ ἦν πλησίον νὰ πέσῃ. Τότε ὁ Ματθίας ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ ὁ πέλεκυς ἔπεσεν εἰς τὸν Ναθάν. Ἐκλινε δὲ τὸ δυστυχὲς παιδίον ὡς κάλαμος, καὶ ἔπεσε λέγων·

— Εὐχαριστῶ, ἀδελφε.

Τότε ὁ Ματθίας ἤρχισε καὶ ἐκτύπα, ἐκτύπα, ἐκτύπα ἀδιακόπως, ἐν βῆμα προύχῳ, ὕψωνε τὸν πέλεκυν, καὶ μία κεφαλὴ ἐπιπτε. Καὶ ἐξηκολούθει, καὶ ἐξηκολούθει, καὶ ἀφ' ὧς ἐξήρχετο τῶν χειλέων του, καὶ οἱ ὀδόντες του ἐτρύζον, καὶ ἐγέλα, καὶ ἐκυριεύετο ὑπὸ παραφορᾶς καὶ μανίας, καὶ τὸν ἤφραινεν ἡ σφαγὴ, καὶ ἔπινε τὸ αἷμα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τὸ ἀνέπνεε διὰ τῆς ὀσφρῆσεως, καὶ μεθύων, καὶ λυσσῶν, ἀπῆντησε τὴν κεφαλὴν τοῦ πατρὸς του χωρὶς νὰ τὴν γνωρίσῃ. Ἀλλ' ἐν τούτοις οἱ Ποιμενίσκοι ὠρύοντα, καὶ ἔσειον ν' ἀνατρέψωσι τὴν ἡμίφλεκτον πύλην. Καὶ εἰς ἕκαστον κτύπον αὐτῶν ὁ Ματθίας ἀπεκρίνετο διὰ μιᾶς κραυγῆς, καὶ μία ἐπιπτε κεφαλὴ. Προύχῳ δὲ πάντοτε, καὶ ἡ συμφωνία τῶν μαρτύρων εἰς πᾶν τοῦ βῆμα ἤλαττοῦτο κατὰ μίαν φωνήν. Τέλος δὲ φανερὸς ἀντήχησεν ἀλλαγμὸς τῶν Ποιμενίσκων, ἀναγγέλων ὅτι ἡ θύρα κατέπεσε, καὶ ὁ Ματθίας εὐρέθη ἀπέναντι τοῦ τελευταίου τοῦ θύματος, ὅπερ ἠγέρθη ἐμπρὸς του, ἀλλ' ὁ Ματθίας ἐκτύπησεν εἰς τὸν κενὸν τόπον του· καὶ πάλιν, οὐδὲν εὐρίσκων, ἐπανέλαβε τὴν πληγὴν, χωρὶς νὰ βλέπῃ ἢ νὰ ἐννοῇ, ὡς αἴψυχος μηχανή.

— Ματθία, τῷ ἐκραξεν ἡ Κωνσταντία, ἐγὼ εἶμαι, ἡ Κωνσταντία. Ἡμποροῦμεν νὰ σωθῶμεν.

Ἀλλ' ὁ Ματθίας ἤγειρε πάντοτε καὶ κατεδίβαζε

(1) Ὁ ἀριθμὸς τῶν οὕτω σφαγέντων Ἰουδαίων ἦτον διπλάσιος. Ὁ συγγραφεὺς ἠθέλησε νὰ ἐλαττώσῃ τὴν φρίκην τῆς σκηνῆς ταύτης κατὰ τὸ ἥμισυ.

τὸν πέλεκυν χωρὶς νὰ ἀκούῃ, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ, χωρὶς νὰ ἤξεύρῃ τίς ἦτον ἡ Κωνσταντία.

— Ὡ! ἀνέκραξεν αὐτὴ ἐν ἀπελπισίᾳ, τὸν βραχίονα μόνον εἶχεν ἰσχυρόν.

Ἀλλ' ἐν τούτοις οἱ Ποιμενίσκοι ἐφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Πύργου, καὶ ἡ Κωνσταντία ἐρρίφθη πρὸς αὐτοὺς κράζουσα.

— Εἰμὶ χριστιανή, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι παράφρων.

Καὶ τῶντι τὰ δύο ταῦτα προτόντα ἐσωζον τὴν ζωὴν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς πίστεως καὶ τῆς δεισιδαιμονίας. Ὁ Κύριος Νογαρέτος προπορευόμενος τῶν Ποιμενίσκων, ἔλαβε τὴν θυγατέρα του εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ τὴν ἐπροσάτευσεν κατὰ τῶν ὁρμητικωτέρων. Οἱ πρῶτοι δὲ ὁρμήσαντες πρὸς τὸν Ματθίαν, ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῆς τακτικῆς καὶ ἀσκόπου κινήσεως τοῦ πελέκεώς του, ὅστις ἐξηκολούθει πίπτων καὶ ἐγειρόμενος. Ἐπειτα δ' ἤρχισαν νὰ τὸν θεωρῶσιν ἐκπληκτοί, διότι θηριώδης εὐήθεια ἐφαίνετο εἰς τὸ πλανώμενον βλέμμα, εἰς τὴν πελιδὴν ὠχρότητα, εἰς τὰς ὀρθὰς τρίχας τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Σιωθεῖσα δ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς ἡ Κωνσταντία, ἠθέλησε νὰ σώσῃ καὶ τὸν ἄνδρα τῆς, καὶ ἀνέκραξεν.

— Ὁ θεὸς καταρᾶται τὸν φονεύοντα ἄνθρωπον παράφρονα.

Οἱ Ποιμενίσκοι ἔκαμον τὸν σταυρόν των τότε, καὶ ἐμακρύνθησαν. Ἀλλ' εἰς τὸ πέρας τῆς γραμμῆς ταύτης τῶν πτωμάτων ἠγέρθη εἰς ἄνθρωπος, ὅλος καθημαγμένος, καὶ μετὰ φωνῆς βαθείας καὶ διακοπτομένης ὑπὸ τῆς ἀλγηδόνος, ἀνέκραξε.

— Χριστιανοί, ἡ κόρη αὕτη εἶναι ἀρνησιῶρθεος. Ἐδέχθη τὸ θρήσκευμά μας διὰ ν' ἀκολουθήσῃ τὸν δῆμιον τούτον, ὅστις ἐπραξεν τὴν φοβεράν ταύτην σφαγὴν. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος καλεῖται Ματθίας.

Ἐπειτα δὲ, γονυπετήσας, ἐπρόσθεσε.

— Ἀδελφοί, μ' ἐκτύπησαν πρῶτον, διότι ἠθέλησα νὰ γίνω χριστιανός.

Ταῦτα ἀκούοντες οἱ Ποιμενίσκοι, ἐρρίφθησαν ἐπὶ τὴν Κωνσταντίαν, τὴν ἤρπασαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ πατρὸς τῆς, καὶ συλλαβόντες καὶ τὸν Ματθίαν, τοὺς ἔδωσαν ὁμοῦ, καὶ τοὺς ἔθεσαν εἰς τὴν ἐτι φλέγουσαν πυρὰν, τὴν πυρπολήσαντες τοὺς θησαυροὺς τῶν Ἑβραίων. Ὅταν δὲ τοὺς ἔφερον αὐτόθι, ὁ Ἡσαῦ εἶπε σαρδονικῶς πρὸς τὴν Κωνσταντίαν.

— Γύναι, διατί περιεφρόνησας τὸν ἑρωτά μου; διατί ἐπροτίμησας καὶ ἠγάπησας τὸν Ματθίαν;

— Τὸν ἠγάπησα, εἶπεν ἡ Κωνσταντία, διότι δὲν ἦτον προδότης.

— Ὑπαγε λοιπὸν νὰ καῇς μετ' αὐτὸν εἶπεν, ὁ Ἡσαῦ.

Οἱ Ποιμενίσκοι, ἐκτελέσαντες τὴν καταδίκην ταύτην, ἀφῆκαν τὴν ζωὴν εἰς τὸν Ἡσαῦ. Κατ' ὀλίγον κατήντησεν αὐτὸς πρῶτον ἀρχηγός των, καὶ τέλος ἀπέβηκε μοναχὸς τοῦ Μοναστηρίου Ἄλβη, φημιζόμενος ἐπὶ εὐσεβείᾳ, ἥτις πιθανῶς ἦτον ὑπόκρισις, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰακώβου τοῦ γεωφωτίστου.

Η ΣΤΗΛΗ

ΤΟΥ

ΟΛΥΜΠΕΙΟΥ.

—ο—

Κατὰ τοὺς ἀπωτάτους χρόνους οὗς καλύπτει ἡ ὁμίχλη τῶν μύθων, ὅταν τὰ ὕδατα τοῦ κατακλυσμοῦ ἐκάλυπτον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Ἑλλάδος, χάσμα ἠνεώχθη παρὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀπερρόφησεν αὐτὰ, ὥστε ἡ ὑποβρύχιος Κεκροπία ἀνέκυψε πάλιν εἰς τὸν ἥλιον, ὅστις ἐμελλε μετὰ ταῦτα νὰ φωτίτῃ τὴν δοξάν τῆς. Τὸ χάσμα τοῦτο, πηχιαῖον τὸ πλάτος, ὑφίστατο καὶ ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, καὶ οἱ εὐγνώμονες Ἀθηναῖοι ἔθυσαν καὶ ἐρρίπτον μελίπηκτα εἰς αὐτό. Πρῶτος δ' ἔθυσεν ὁ εἰς τὸν κατακλυσμὸν ἐπιζήσας, καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν ἐκείνην τὴν γῆν πάλιν νὰ πληθύνῃ ἀναλαβὼν Δευκαλίων, καὶ παρὰ τὸ χάσμα ὠδοκόμενα ἄνδρα τοῦ Διὸς, ὑπὸ τὴν ἐπίκλησιν Ὀλυμπίου. (1)

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἤτοι πρὸ 2400 ἐτῶν, ὁ Πεισίστρατος, φιλοτιμούμενος ἀξία βασιλείας νὰ πράττῃ, ὅπως στέργηται ὡς βασιλεὺς, καὶ ἐναμιλλώμενος πρὸς τοὺς ἀντιπάλους αὐτοῦ Ἀλκμαϊωνίδας, οἵτινες ἀνέλαβον τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἠθέλησε ν' ἀνοικοδομήσῃ τὸν εἴτε πεπαλαιωμένον, εἴτε ἀκόμῃς καὶ ἀτέχνως ὠκοδομημένον πανάρχαιον ναὸν τοῦτον, ἀπεφάσισε ν' ἀνεγείρῃ αὐτὸν μεταλοπρεπῆ, κατὰ ῥυθμὸν δώριον, καὶ οἱ ἀρχιτέκτονες Ἀντιστράτης, Κάλλαισχος, Ἀντιμαχίδης καὶ Πωρίνος, οἱς ἀνέθηκε τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ, ἔθηκαν αὐτοῦ τὰ θεμέλια (2). Ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ τεράννου διέκοψε τὸ μέγα ἔργον αὐτοῦ, οἱ δ' υἱοὶ του, πρὶν ἢ λάβωσιν εὐκαιρίαν νὰ τὸ περατώσωσιν, ὁ μὲν ἐφρονεύθη, ὁ δὲ ἐξέπεσεν, καὶ ἐπῆλθον μετὰ ταῦτα οἱ μηδικοὶ πόλεμοι, ἐφ' ὧν ἐργασία οὕτω πολυδάπανος δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ὁ Περικλῆς, διεύθυνε μὲν μέγα μέρος τῆς μεγαλουργοῦ τοῦ δραστηριότητος εἰς ἐπικόσμησιν τῆς πόλεως του δι' ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἀλλ' ἐφρόντιζε μᾶλλον ν' ἀνεγείρῃ ἴδια ἔργα ἢ νὰ συμπληρώσῃ τὰ ἔργα τῶν ἄλλων, ἢ καὶ ἤθελε ν' ἀρχίσῃ ἀνοικοδομῶν ὅσα ἂν οἱ βάρβαροι κατεδάφισαν. Ἀλλὰ μεταξὺ οἰκοδομοῦντα τὰ τρία θαύματα τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς, τὸν Παρθενῶνα, τὰ Προπύλαια καὶ τὸ Ἐρέχθειον, τὸν κατέλαβεν ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος καὶ ὁ θάνατος, καὶ μετ' αὐτὸν ἤρχισεν ἡ παρακμὴ, καὶ ὅ,τι ἕως τότε δὲν εἶχε τελειωθῇ, ἔμεινεν ἀτελὲς ἐπὶ πολὺν χρόνον μετέπειτα.

Τρεῖς ἑκατονταετηρίδας καὶ ἡμίσειαν μετὰ τὸν Πεισίστρατον ἐπεχείρησεν ὁ Περσεύς, ὁ Βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας νὰ περατώσῃ τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ φρονούμεν ὅτι κατὰ παραγγελίαν αὐτοῦ κατεσκευάσθησαν οἱ